

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
VERICA TRSTENJAK
esitatud 18. mail 2010¹

Sisukord

I.	Sissejuhatus	I - 12532
II.	Õiguslik raamistik	I - 12533
	A. Määrus nr 44/2001	I - 12533
	B. Määrus Rooma I	I - 12535
	C. Direktiiv 90/314	I - 12536
III.	Faktilised asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused	I - 12536
	A. Kohtuasi Pammer	I - 12536
	B. Kohtuasi Hotel Alpenhof	I - 12538
IV.	Menetlus Euroopa Kohtus	I - 12539
V.	Poolte argumendid	I - 12539
	A. Pakettreisilepingud (esimene eelotsuse küsimus kohtuasjas Pammer)	I - 12539
	B. Tegevuse suunatus tarbija alalise elukoha liikmesriiki (teine eelotsuse küsimus kohtuasjas Pammer, ainus eelotsuse küsimus kohtuasjas Hotel Alpenhof)	I - 12540
	C. Vahendaja roll (kohtuasi Pammer)	I - 12544

1 – Algkeel: sloveeni.

VI. Kohtujuristi hinnang	I - 12545
A. Sissejuhatus	I - 12545
B. Pakettreisilepingud (esimene küsimus kohtuasjas Pammer)	I - 12545
C. Tegevuse suunatus tarbija alalise elukoha liikmesriiki (teine eelotsuse küsimus kohtuasjas Pammer, ainus eelotsuse küsimus kohtuasjas Hotel Alpenhof)	I - 12549
1. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamise tingimused	I - 12549
a) Lepingu sõlmimine	I - 12549
b) Tarbijalepingu sõlmimine, mis jääb ettevõtja kutse- või äritegevuse raamesse	I - 12551
c) Tegutsemine tarbija liikmesriigis või tegevuse suunatus sellesse riiki	I - 12551
2. Mõiste „tegevuse suunatus” tõlgendamine määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses	I - 12552
a) Mõiste „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses grammatiline, teleoloogiline, ajalooline ja süstemaatiline tõlgendus	I - 12552
b) Kriteeriumid, mis võimaldavad teha kindlaks, kas ettevõtja tegevus on suunatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses	I - 12559
c) Võimalus välistada sõnaselgelt tegevuse suunatus teatavatesse liikmesriikidesse	I - 12564
3. Järeldus	I - 12568
VII. Ettepanek	I - 12568
	I - 12531

I. Sissejuhatus

1. Käesolev kohtuasi puudutab nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades² (edaspidi „määrus nr 44/2001“) tõlgendamist. Peamine küsimus, mis selles tõstatatakse, on küsimus, kuidas tõlgendada määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c, ja täpsemalt see, kuidas tõlgendada mõistet, mille kohaselt on kutse- või äritegevusega tegeleva isiku selline tegevus „suunatud“ (*ausrichtet, dirige, directs* [teistes keeltes on aktiivne vorm]) tarbija alalise elukoha liikmesriiki või mitmesse liikmesriiki, sh ka tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Siseriiklik kohus küsib nimelt nii kohtuasjas Hotel Alpenhof kui ka kohtuasjas Pammer, kas selleks, et kutse- või äritegevus oleks suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, piisab sellest, kui veebisait on ligipääsetav tarbija alalise elukoha liikmesriigis. Kohtuasjas Pammer tõstatatakse veel küsimus, kas (turismi) reisi kaubalaeva pardal võib pidada pakettreisilepinguks [pakettreisilepinguks, mis näeb paketi hinna eest ette kombineeritud veo- ja majutusteenuseid] määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses. [Terminid on täpsustatud Euroopa Kohtus, sest määruse tõlkes kasutatud termin on liiga lühike võrreldes teiste keeltega.]

2. Euroopa Kohus ei tõlgenda käesolevates kohtuasjades mõistagi esimest korda määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c³, vaid ta tõlgendab esimest korda mõistet kutse- või äritegevuse „suunatus“ tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Selle mõiste tõlgendamisega seotud probleeme on õiguskirjanduses rõhutatud juba mõnda aega⁴ ning ka mõne liikmesriigi kohtutel on olnud võimalus seda tõlgendada.⁵ Selle mõiste tõlgendamine on eriti oluline juhul, kui tegevust suunatakse tarbija liikmesriiki Interneti teel, sest sellel on teatavaid iseärasusi, mida tuleb määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tõlgendamisel arvesse võtta. Interneti iseärasus on see, et üldreeglina saavad tarbijad ettevõtja veebisaidile ligi pääseda ükskõik missugusest paigast maailmas, ning mõiste „tegevuse suunatus“ väga kitsas tõlgendamine viib seleni, et veebisaidi loomine tähendabki juba seda, et ettevõtja suunab oma tegevust tarbija

3 – Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c esimese tõlgenduse kohta vt 14. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas C-180/06: Ilsinger (EKL 2009, lk I-3961).

4 – Vt nt Ören, Joakim S. T., „International jurisdiction over consumer contracts in e-Europe“, *International and comparative law quarterly*, nr 3/2003, lk 665 jj; Montero, E., „À propos d'un contrat de voyage formé par hybridation (web + télécom)“, *Revue internationale du droit des affaires*, nr 91/2009, lk 332 jj; Mankowski, P., „Neues zum „Ausrichten“ unternehmerischer Tätigkeit unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO“, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, nr 3/2009, lk 238 jj; Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe. Règlement n° 44/2001, Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 3. tr, Librairie générale de droit et de jurisprudence, Paris, 2002, lk 229 jj; Galič, A., „Mednarodna pristojnost za reševanje potrošniških sporov v pravu EU“, Seliškar Toš, M. (toim), *Mednarodna konferenca Slovensko pravo in gospodarstvo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo*, Ljubljana, Pravna fakulteta, 2004, lk 125; Gillies, L. E., „Jurisdiction for Consumer Contracts“, *Computer Law & Security Report*, nr 6/2001, lk 395.

5 – Vt nt Belgias Tribunal de première instance de Liège'i (Liège'i esimese astme kohus) 1. oktoobri 2009. aasta otsus (R.D.C., 2009, lk 610); Austrias LG Feldkirchi (Feldkirchi liidukohus) 20. oktoobri 2003. aasta otsus (3R259/03s); Saksamaal Bundesgerichtshofi (Saksamaa kassatsioonikohus) 17. septembri 2008. aasta otsus (III ZR 71/08) ja Prantsusmaal Cour d'appel de Montpellier' (Montpellier' apellatsioonikohus) 16. novembri 2009. aasta otsus (nr 09/04838).

2 – EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42.

alalise elukoha riiki. Mõiste „tegevuse suuna-
tus” tõlgendamisel tuleb seega leida tasakaal,
st ühelt poolt kaitsta tarbijat, kellel on määru-
se nr 44/2001 alusel õigus valikulist kohtual-
luvust käsitlevate erinormide kohaldamisele,
ning teiselt poolt arvestada tagajärgi ette-
võtjale, kelle suhtes võidakse neid kohtuallu-
vuse erinorme kohaldada üksnes siis, kui ta
on teadlikult otsustanud, et tema tegevus on
suunatud tarbija liikmesriiki.

suurem kaitse seoses uute kommunikatsioo-
nivahendite ja elektroonilise kaubanduse
arenguga. Kuna määrus nr 44/2001 lubab
seda, et tarbija esitab ja tema vastu esitatakse
hagi tema alalise elukoha riigis isegi siis, kui
lepinguid sõlmitakse Interneti teel, on seda
õigusnormi kohandatud uute tehnoloogiate
arengule, kuid see on samal ajal tõstatanud
uusi küsimusi, kuidas nimetatud sätet peaks
tõlgendama. Käesolevates kohtuasjades peab
Euroopa Kohus vastama ühele nendest mää-
ruse nr 44/2001 tõlgendamist puudutavatest
küsimustest.

II. Õiguslik raamistik

3. Ma tahaksin veel sissejuhatuseks mär-
kida, et seoses uute kommunikatsiooni- ja
lepingute sõlmimise meetodite arenguga
kerkivad esile ka uued õiguslikud küsimu-
sed. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1
punkt c on hea näide reageeringust sellele
arengule, sest seda on võrreldes konventsioo-
ni kohtualluvuse ning kohtuotsuste täitmise
kohta tsiviil- ja kaubandusajades (edaspidi
„Brüsseli konventsioon”) ⁶ artikli 13 lõike 1
punktiga 3 muudetud, et tagada tarbijatele

A. Määrus nr 44/2001

4. Määruse nr 44/2001 II peatüki („Kohtual-
luvus”) 1. jaos („Üldsätted”) paiknevas artik-
lis 2 on sätestatud:

6 – 27. septembri 1968. aasta konventsioon kohtualluvuse
ning kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades
(EÜT L 299, 31.12.1972, lk 32), muudetud 9. oktoobri
1978. aasta konventsiooniga Taani Kuningriigi, Iirimaa ning
Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ühinemise
kohta (EÜT L 304, 30.10.1978, lk 1 – konsolideeritud versioon
– ja lk 77), 25. oktoobri 1982. aasta konventsiooniga Kreeka
Vabariigi ühinemise kohta (EÜT L 388, 31.12.1982, lk 1),
26. mai 1989. aasta konventsiooniga Hispaania Kuningriigi ja
Portugali Vabariigi ühinemise kohta (EÜT L 285, 3.10.1989,
lk 1) ning 29. novembri 1996. aasta konventsiooniga Austria
Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemise
kohta (EÜT C 15, 15.1.1997, lk 1).

„1. Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse
isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis,

selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.

majandustegevusest või kutsealast sõltumatu eesmärgil, määratakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao alusel, ilma et see mõjutaks artikli 4 ja artikli 5 punkti 5 kohaldamist, kui tegemist on:

[...].”

5. Määruse nr 44/2001 II peatüki („Kohtualluvus”) 2. jaos („Kohtualluvus erandjuhtudel”) näeb artikkel 5 ette:

a) kaupade järelmaksuga müügi lepinguga, või

„Isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib teises liikmesriigis kaevata:

b) osamaksudena tasutava laenu või kaupade müügi rahastamiseks antava muud liiki krediidi lepinguga või

1. a) lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus;

c) kõigil ülejäänud juhtudel lepinguga, mis on sõlmitud isikuga, kes tegeleb tarbija alalise elukoha liikmesriigis kutse- või äritegevusega või kelle selline tegevus on mis tahes vahenditega suunatud nimetatud liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, ning kui leping kuulub sellise tegevuse raamesse.

[...].”

6. Määruse nr 44/2001 II peatüki („Kohtualluvus”) 4. jaos („Kohtualluvus tarbijalepingute puhul”) sätestavad artiklid 15 ja 16:

[...]

„Artikkel 15

1. Küsimustes, mis on seotud lepinguga, mille isik ehk tarbija on sõlminud oma

3. Käesolevat jagu kohaldatakse transpordilepingute suhtes ainult juhul, kui tegemist on pakettreisilepingutega.

Artikkel 16

lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I, edaspidi „määrus Rooma I”)⁷ põhjenduses 24 on märgitud:

1. Tarbija võib algetada menetluse teise lepinguosalise vastu selle liikmesriigi kohtutes, kus on nimetatud osalise alaline elukoht, või selle paiga kohtutes, kus on tarbija enese alaline elukoht.

2. Teine lepinguosaline võib algetada menetluse tarbija vastu üksnes selle liikmesriigi kohtutes, kus on tarbija alaline elukoht.

[...]”

B. Määrus Rooma I

„Tarbijalepingu puhul peaks rahvusvahelise eraõiguse normi alusel olema võimalik vähendada kulusid, mis on seotud tarbijalepingu vaidluste lahendamisega, sest tavaliselt on sellised vaidlused seotud väikeste summadega, ning võtma arvesse kaugmüügimeetodite arengut. Ühtsuse tagamiseks määrusega (EÜ) nr 44/2001 on ühelt poolt vajalik, et tarbijakaitse eeskirja kohaldamise eeltingimusena osutataks „suunatud tegevuse” mõistele, ning teiselt poolt, et seda mõistet tõlgendataks määruses (EÜ) nr 44/2001 ja käesolevas määruses ühtemoodi, pidades silmas, et nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonis määruse (EÜ) nr 44/2001 artikli 15 kohta on täpsustatud, et selleks, et artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldataks, „ei piisa sellest, et ettevõtte suunab oma tegevuse ühte liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, kus on tarbija elukoht, vaid leping peab olema sõlmitud selle tegevuse raames”. Samuti tuletatakse deklaratsioonis meelde, et „veebilehest ei piisa artikli 15 kohaldamiseks. See peab sisaldama ka teavet, milles kutsutakse üles sõlmima sidevahendi abil lepingut, ning leping peab ka tegelikkuses mis tahes viisil olema sidevahendi abil sõlmitud. Sellisel

7. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008

7 – ELT L 177, 4.7.2008, lk 6.

puhul ei ole veebilehel kasutatud keel või vääring olulised.”

c) muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreisi olulise osa.

C. Direktiiv 90/314

Eraldi arved sama pakettreisi eri osade eest ei vabasta korraldajat või vahendajat käesolevast direktiivist tulenevatest kohustustest;

8. Nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivi 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta⁸ (edaspidi „direktiiv 90/314”) artiklis 2 on sätestatud: [...]”

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

III. Faktilised asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

1. pakettreis – vähemalt kahe järgmise teenuse valmiskombinatsioon, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga, kui teenus hõlmab pikemat ajavahemikku kui 24 tundi või sisaldab õist majutust:

A. Kohtuasi Pammer

9. Põhikohtuasja pooled on P. Pammer (hageja), elukoht Austria, ja äriühing Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (kostja), asukoht Saksamaa, ning see puudutab sellest summast, mille P. Pammer tasus laevareisi eest, millel ta ei osalenud, tagasi maksmata jäetud osa tagastamist.

a) vedu;

b) majutus;

10. P. Pammer broneeris äriühingus Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG laevareisi kahele Triestest Kaug-Itta, mille alguspäev oli 2007. aasta jaanuari lõpus ja koguhind 8510,00 eurot. Ta broneeris selle reisi

⁸ – EÜT L 158, 23.6.1990, lk 59; ELT eriväljaanne 13/10, lk 132.

äriühingu Internationale Frachtschiffreisen Pfeiffer GmbH kaudu, mille asukoht on Sak-samaal ja mis pakub seda tüüpi reisi Interneti teel ka Austria turul.

vahendajafirma Internationale Frachtschiffreisen Pfeiffer GmbH oli reklaaminud oma tegevust Internetis ka Austrias, tegutsedes kostja huvides. Apellatsioonikohus rahaldas äriühingu Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG apellatsioonkaebuse; ta tunnistas esimese astme kohtu ebapädevaks ja jättis hagi rahuldamata. P. Pammer esitas Oberster Gerichtshofile (edaspidi „eelotsusetaotluse esitanud kohus”) apellatsioonikohtu otsuse peale kassatsioonkaebuse.

11. Laeva ja reisi kirjeldus vahendaja veebisaidil ei vastanud tegelikkusele. Kliendile anti broneeritud kaheinimesekajuti asemel üheinimesekajut, milles konditsioneer ei töötanud. Laeval puudusid muu hulgas ka – vastupidi veebisaidil märgitule – välibassein, spordisaal, töökorras televiisor ja lamamis-toolid tekil. Lisaks olid ekskursioonid maale väga piiratud. P. Pammer keeldus seepärast sellest reisist kaubalaeva pardal. Kuna äriühing Karl Schlüter GmbH & Co KG tagastas talle ainult osa reisi eest tasutud summast, esitas ta Austria kohtutele hagi ülejäänud summa kohta, mille suurus on 5294.00 eurot. Kostja esitas menetluse käigus vastuväite, et asi ei allu liikmesriigi kohtule, kelle poole pöörduti, ja et kohtul puudub territoriaalne pädevus.

12. Esimese astme kohus tegi otsuse, et ta on rahvusvaheliselt ja territoriaalselt pädev. Ta leidis, et menetluses käsitletav leping on tarbijaleping või pakettreisileping ning et

13. Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab oma otsuses kahtlust kriteeriumite suhtes, mille põhjal kvalifitseeritakse leping lepinguks, mis käsitleb „pakettreise”, ning rõhutab, et käesolevas kohtuasjas ei ole selge, kuivõrd on faktiliselt tegemist laevareisiga, mida peetakse üldlevinud arvamuse kohaselt „pakettreisiks”. Kui käesolev kohtuasi puudutab pakettreisilepingut ja kohtualluvus tuleb kindlaks määrata määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel, on vaja teha selgeks, missugustel tingimustel tuleb asuda seisukohale, et kutse- või äritegevusega tegeleva isiku selline tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab selles osas, et käesolevas kohtuasjas ei ole madalama astme kohtud täpselt tuvastanud, kuidas leping sõlmiti. Nad ei ole ka edastanud teavet kostja ja vahendaja vahelise koostöö laadi ja intensiivsuse kohta.

14. Selles olukorras peatas eelotsusetaotluse esitanud kohus 6. novembri 2008. aasta otsusega menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas „kaubalaevareis” on pakettreis nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (Brüssel I) artikli 15 lõike 3 tähenduses?
2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, piisab tegevuse „suunamiseks” [tarbija alalise elukoha liikmesriiki] nõukogu määruse Brüssel I artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses sellest, et Internetis on olemas ligipääs vahendaja veebisaidile?”

see puudutab 5248,30 euro suuruse summa maksmist majutusteenuste kasutamise eest.

16. Kostja hankis hotellipakkumise kohta teavet hageja veebisaidilt, mis on kättesaadav ka Saksamaal. Ta palus broneerida toad mitmele isikule ajavahemikuks 2007. aasta 29. detsembrist kuni 2008. aasta 5. jaanuari- ni; hageja tegi pakkumise ja kostja võttis selle pakkumise vastu e-posti teel; poolte vahel puudub vaidlus selle üle, et hageja e-posti aadress on avaldatud kodulehel. Kostja kasutas nimetatud ajavahemikul majutusteenuseid, kuid lahkus nende eest maksmata; ta tasus ainult ettemaksu 900 eurot. Hageja esitas seega hagi, milles nõudis ülejäänud summa tasumist.

B. Kohtuasi Hotel Alpenhof

15. Põhikohtuasja pooled on äriühing Hotel Alpenhof GesmbH (hageja), asukoht Austria, ja O. Heller (kostja), elukoht Saksamaa, ning

17. Põhikohtuasja menetlemisel esitas kostja vastuvõetamatus vastuväite, et asi ei allu liikmesriigi kohtule, kelle poole pöörduti, ja et kohtul puudub territoriaalne pädevus, sest tema kui tarbija vastu oleks saanud hagi esitada üksnes Saksamaal. Esimese ja teise astme kohus tegid otsuse, et on rahvusvaheliselt pädevad, ning jätsid hagi rahuldamata. Hageja esitas seejärel eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse.

18. Selles olukorras peatas eelotsusetaotluse esitanud kohus 26. märtsi 2009. aasta otsusega menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

Euroopa Kohtu küsimustele P. Pammer, Hotel Alpenhof, O. Heller, Austria, Tšehhi, Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsus ning komisjon.

„Kas selleks, et kutse- või äritegevus oleks suunatud tarbija liikmesriiki määruse kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiiviil- ja kaubandusajades (määrus nr 44/2001, nn Brüssel I) artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, piisab sellest, kui tarbija lepingupartneri veebisait on Internetis ligipääsetav?”

V. Poolte argumendid

A. Pakettreisilepingud (esimene eelotsuse küsimus kohtuasjas Pammer)

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

19. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse kohtuasjas Pammer 24. detsembril 2008 ja kohtuasjas Hotel Alpenhof 24. aprillil 2009. Mõlemas kohtuasjas esitasid kirjalikus menetluses märkusi Austria, Tšehhi ja Luksemburgi valitsus ning komisjon. Kohtuasjas Pammer esitasid märkusi ka asjaomane isik ning Poola ja Itaalia valitsus, samal ajal kui kohtuasjas Hotel Alpenhof esitasid märkusi mainitud äriühing ning Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsus. 16. märtsi 2010. aasta kohtuistungil esitasid suulisi märkusi ning vastasid

20. P. Pammer, Austria, Tšehhi, Itaalia, Luksemburgi ja Poola valitsus ning komisjon leiavad, et leping, mis ei hõlma ainuüksi mitmepäevast reisi, vaid ka majutust ja muid teenuseid, on „pakettreisileping” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses.

21. P. Pammeri, Austria, Tšehhi ja Itaalia valitsuse ning komisjoni arvates mõeldakse „pakettreisilepingute” all „pakettreise”

direktiivi 90/314 artikli 2 lõike 1 tähenduses. Nad põhjendavad oma seisukohta, viidates määrusele Rooma I, mille artikli 6 lõike 4 punkt b sisaldab samasugust sätet, milles on spetsiaalselt viidatud direktiivis 90/314 toodud määratlusele. Ka komisjon juhtis määruse nr 44/2001 ettepaneku⁹ seletuskirjas artikli 15 lõike 3 tõlgendamise osas tähelepanu „pakettreisi” määratlusele direktiivi 90/314 tähenduses.

22. *Luksemburgi ja Poola valitsus* arvavad vastupidi, et ei ole mingit põhjust näha seost direktiivis 90/314 toodud määratlusega, sest seadusandja oleks ka määruses nr 44/2001 võinud viidata otseselt sellele direktiivile või võtta üle selle terminoloogia.

B. Tegevuse suunatus tarbija alalise elukoha liikmesriiki (teine eelotsuse küsimus kohtuasjas Pammer, ainus eelotsuse küsimus kohtuasjas Hotel Alpenhof)

23. *P. Pammer, O. Heller, Austria, Tšehhi, Itaalia ja Poola valitsus ning komisjon*

9 – Ettepanek võtta vastu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (KOM(1999) 348 (lõplik)).

rõhutavad, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c eesmärk on tarbija kaitsmine, ning pakuvad välja mõiste „liikmesriiki suunatud tegevus” laia tõlgenduse.

24. O. Heller leiab, et mõistet „suunatus” tuleb tõlgendada laialt. See ilmneb tema sõnul juba määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c sõnastusest, mille kohaselt võib ettevõtja tegevus olla suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki „mis tahes vahenditega”. Sõltumata sellest, kas veebisait on interaktiivne või passiivne, võib ettevõtja suunata oma tegevust selle saidi kaudu, kui ta esitleb sellel oma kaupu ja teenuseid ning pakub neid seega nii tarbijale. O. Heller rõhutab ka, et mõiste „tegevuse suunatus” lai tõlgendamine ei avaldaks negatiivseid tagajärgi siseturule, vaid – vastupidi – õhutaks tarbijaid tegema piiriüleseid tehinguid Internetis, sest nad teavad, et saavad esitada ja nende vastu saab esitada hagi nende alalise elukoha liikmesriigi kohtutele.

25. Austria leiab, et Internetis olemasolev teave ei pea olema põhjus, miks leping sõlmiti. Põhjusliku seose tõendamine võib osutuda raskeks ja minna vastuollu tarbijate kaitsmise eesmärgiga. Lepingu sõlmimise

viisil (sidevahendi abil või isiklikult) ei saa olla vähimatki tähtsust. Ettevõtja peab olema valmis, et tema vastu võidakse esitada hagi mis tahes liikmesriigis, välja arvatud juhul, kui ta kinnitab sõnaselgelt, et ei sõlmi lepinguid tarbijatega, kelle alaline elukoht on teatavates liikmesriikides. Austria valitsus arvab ka – vastupidi komisjoni ja nõukogu ühisdeklaratsioonis¹⁰ märgitule –, et lepingu konkreetne sõlmimine ei saa olla tingimus, mis on kohtualluvuse kindlaksmääramise alus määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel, sest see ei tulene nimetatud sätte sõnastusest ning on lisaks vastuolus määruse eesmärkidega.

liikmesriiki, ainuüksi veebisaidi ligipääsetavusest; selleks, et see tingimus oleks täidetud, peab tarbija saama ettepaneku sõlmida leping ja leping tuleb tõesti sõlmida. Itaalia valitsuse arvates peab selle hinnangu andmisel lähtuma heausksuse põhimõttest.

26. Tšehhi valitsuse meelest ei piisa selleks, et kohtualluvuse saaks kindlaks määrata määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel, ainuüksi veebisaidi ligipääsetavusest; vastupidi: on tarvis, et täidetud oleks ka tingimus, mille kohaselt peab leping kuuluma ettevõtluse valdkonda.

27. Itaalia valitsuse sõnul ei piisa selleks, et tegevus oleks suunatud tarbija alalise elukoha

28. Poola valitsuse arvates peab siseriiklik kohus hinnangu andmisel sellele, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija liikmesriiki, arvesse võtma ettevõtja veebisaidi sisu ja otsustama, kas see sait on mõeldud tarbijale ja võimaldab tal sõlmida lepingu Interneti teel. Poola valitsuse meelest ei piisa selleks, et tegevus oleks suunatud tarbija liikmesriiki, ainuüksi veebisaidi olemasolust. Määruse nr 44/2001 artikli 15 tõlgendamisel on vaja – nagu ilmneb Euroopa Kohtu otsusest kohtuasjas Gabriel¹¹, mis käsitleb Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punkti 3 tõlgendamist – kontrollida, kas lepingu sõlmimist tarbija alalise elukoha liikmesriigis õhutas reklaam kirjutavas pressis, raadios, televisioonis, kinos või kataloogis või õhutasid seda tarbijale individuaalselt tehtud pakkumised.

10 – Nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioon määruse nr 44/2001 artiklite 15 ja 73 kohta, mis on nt saksa keeles kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_de_declaration.pdf.

11 – 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-96/00: Gabriel (EKL 2002, lk I-6367, punkt 44).

29. Komisjoni arvates ei piisa selleks, et teha järeldus, et tegemist on tarbija alalise elukoha liikmesriiki suunatud tegevusega, ainuüksi veebisaidi ligipääsetavusest tarbija alalise elukoha liikmesriigis. Komisjon kinnitab lisaks, et selleks, et tegevus oleks „suunatud” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, ei piisa ainult e-posti aadressi äratoomisest. Kui tõlgendada seda artiklit nii, et tegevuse suunamiseks piisab e-posti aadressi äranäitamisest, võib kohtualluvuse kõikide veebisaitide puhul kindlaks määrata selle artikli alusel, sest e-posti aadressi äratoomine on direktiivi elektroonilise kaubanduse kohta¹² artikli 5 lõike 1 punkti c kohaselt kohustuslik. Komisjon leiab ka, et suunised vertikaalsete piirangute kohta¹³, milles tehakse vahet „aktiivse” ja „passiivse” müügi vahel, ei ole mõiste „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses tõlgendamisel asjakohased.

30. Komisjon rõhutab ka, et otsustamisel, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, peab siseriiklik kohus

võtma arvesse konkreetse üksikjuhtumi kõiki asjaolusid. Käesoleval juhul on olulised järgmised asjaolud: i) ettevõtlustegevuse laad ja veebisaidi esituse vorm¹⁴, ii) telefoninumbri äratoomine koos rahvusvahelise suunakoodiga, iii) link marsruudi planeerimise programiga ja iv) valiku „otsi/broneeri” olemasolu, mille abil saab kontrollida vabu tube teataval ajavahemikul.

31. Äriühingu *Hotel Alpenhof ning Luksemburgi, Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsuse* sõnul ei saa mõistet „tegevuse suunamine” tõlgendada laialt.

32. Hotel Alpenhof on arvamusel, et tema tegevus ei kujuta endast teise liikmesriiki suunatud tegevust määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses. Ta rõhutab, et tema veebisait ei ole interaktiivne ning et selle

12 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399).

13 – EÜT C 291, 13.10.2000, lk 1.

14 – Komisjon kinnitab selles osas, et kohalikku laadi teenuseid osutava kutseala esindaja veebisait ei kujuta endast tegevuse suunamist teistesse liikmesriikidesse, samal ajal kui hotell, kes pakub turismiteenuseid rahvusvahelisel turul, soovib ligi tõmmata tarbijaid teistest liikmesriikidest ja kohandab enda esitlemist Internetis vastavalt sellele.

kaudu ei ole võimalik otse broneeringut teha. Ta märgib, et arvesse tuleb võtta Interneti iseärasusi, mis ei võimalda piirata teavitamist Austria territooriumiga.

diskrimineerimine kodakondsuse või elukoha tõttu. Luksemburgi valitsuse sõnul tuleb määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamist piirata nii, et seda kohaldatakse erijuhtumite suhtes, mil ettevõtja pöördub aktiivselt, individuaalselt ja täpselt konkreetse tarbija või tarbijaterühma poole. Veebisaidi olemasolu, pakkumise kättesaadavus ja võimalus teha piiriüleseid kaubandustehinguid siseturu piires Internetis ei kujuta endast niisugust erijuhtumit.

33. Luksemburgi valitsus rõhutab määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c laia tõlgendamise ohtlikkust. Lai tõlgendus viib tema sõnul olukorrani, kus võimalus, et vaidlus tekib ükskõik missuguses liikmesriigis, veenab ettevõtjat mitte pakkuma oma kaupu ja teenuseid siseturul, ning selle tagajärg oleks see, et põhivabaduste elluviimine muutuks raskemaks. Kui ettevõtja peaks niisuguses olukorras märkima täpselt, et tema kaubad ja teenused ei ole mõeldud tarbijatele, kelle alaline elukoht on teatavates liikmesriikides, tooks see kaasa pakkumise puhul vahetegemise territooriumi järgi ja ühisturu killustumise. Selle täpne äranäitamine, missuguste liikmesriikide tarbijatele kaupu ja teenuseid pakutakse, võib olla vastuolus direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul¹⁵ artikliga 20, mille kohaselt on keelatud teenuste kasutajate

34. Madalmaade valitsus rõhutab, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tõlgendamisel tuleb leida tasakaal tarbija huvi vahel, kes soovib, et juhtum alluks tema alalise elukoha kohtule, ja ettevõtja huvi vahel, kelle huvides on, et asi ei kuuluks niisuguse kohtu alluvusse, kui ettevõtja ei ole teadlikult otsustanud, et tema tegevus on suunatud või sellega tegeldakse ka selles liikmesriigis. Madalmaade valitsuse arvates on tegevuse kvalifitseerimisel tarbija liikmesriiki suunatuks olulised järgmised kriteeriumid: i) interaktiivse veebisaidi loomine vastandina passiivsele, millel on avaldatud ettevõtja e-posti aadress, ii) elektronkirja saatmine tarbijale, millega juhitakse tema tähelepanu ettevõtja saidile, iii) lisakulude, näiteks saatkulude kandmine teatavatest liikmesriikidest pärit tarbijate arvele, iv) teatavas liikmesriigis kasutatava kvaliteetse kaubamärgi

15 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

omandamine, v) marsruudi kirjeldamine teatavast liikmesriigist kuni kohani, kus ettevõtja tegutseb, ja vi) välismaa tarbijate abistamiseks mõeldud telefoninumbri äratoomine. Madalmaade valitsuse sõnul peab siseriiklik kohus otsustama igal üksikul juhul eraldi, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki.

hulgas teatavates riikides, iii) veebisaitide adresseerimine tarbijatele teistes liikmesriikides nii, et kasutatakse kogu Euroopale mõeldud portaale; tarbijad peavad üldreeglina ära märkima selle, kus nad elavad, ning seejärel suunatakse nad vastavale veebisaidile.

35. Madalmaade valitsus leiab seevastu, et teatava keele või vääringu kasutamine või mitme erineva *top level domains*'iga (näiteks „.nl” või „co.uk”) veebisaidi loomine ei ole asjakohased kriteeriumid.

C. Vahendaja roll (kohtuasi Pammer)

36. Ühendkuningriigi valitsus nimetab kriteeriumid, mida tuleb tema arvates arvesse võtta hinnangu andmisel sellele, kas tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki: i) veebisaidi kasutamine reklaamiks, mis on mõeldud teiste liikmesriikide kodanikele, või teiste liikmesriikide kodanike spetsiaalne mainimine näiteks koos kauba või teenuste kasutajate kommentaaridega, ii) otsingumootoritele maksmine reklaami eest, mida tehakse ettevõtja veebisaitidele teiste linkide

37. Kuna P. Pammer broneeris reisi vahendaja kaudu, avaldas mõni pool arvamust ka vahendaja rolli kohta. Tšehhi, Luksemburgi, Austria ja Poola valitsus leiavad, et ei ole oluline, kas veebisaiti haldab vahendaja või ettevõtja ise. Komisjon pooldab seisukohta, mille kohaselt ei kujuta lepingu sõlmimine vahendaja kaudu endast takistust määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamisele, kui vahendaja tegutses ettevõtja nimel ja ettevõtja on lepingu sõlmimise tarbijaga heaks kiitnud.

VI. Kohtujuristi hinnang

elavaid arutelusid, eeskätt mõiste „suunatus” ulatuse osas.

A. Sissejuhatus

38. Käesolev kohtuasi tõstatab kaks õiguslikku probleemi. Esiteks tõstatab kohtuasi Pammer küsimuse mõiste „pakettreisileping” tõlgendamisest määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses. Tarbija sõlmis nimelt lepingu veo kohta kaubalaeval Kaug-Itta, mis ei hõlmanud ainult vedu, vaid ka majutust, ning kerkib küsimus, kas seda lepingut võib pidada pakettreisilepinguks.

39. Teiseks tõstatavad mõlemad kohtuasjad, nii Pammer kui ka Hotel Alpenhof, küsimuse mõiste „tegevuse suunatus tarbija alalise elukoha liikmesriiki” tõlgendamisest määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses. Euroopa Kohus tõlgendab nendes kohtuasjades kõigepealt seda õigusnormi, mis tekitas seadusandliku menetluse käigus ja hiljem majandussektoris ja õigusteoorias

40. Käesolevas ettepanekus käsitlen kõigepealt määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tõlgendamise küsimust, mis kerkib ainult kohtuasjas Pammer, ning seejärel küsimust mõiste „tegevuse suunatus tarbija alalise elukoha liikmesriiki” tõlgendamisest määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses.

B. Pakettreisilepingud (esimene küsimus kohtuasjas Pammer)

41. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esimese küsimusega kohtuasjas Pammer teada sisuliselt seda, kas niisugune kaubalaevaga toimuva reisi korraldamist käsitlev leping nagu kõnesolevas kohtuasjas käsitletu on pakettreisileping määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses. Sellele küsimusele antaval vastusel on olulised tagajärjed tarbijale, sest määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 järgi kohaldatakse selle määruse sätteid, mis

käsitlevad kohtualluvust tarbijalepingute puhul, transpordilepingute suhtes ainult juhul, kui tegemist on pakettreisilepingutega. Minu arvates tuleb sellele küsimusele vastata jaatavalt ning seda nimetatud artikli terminoloogial põhineva, st grammatilise tõlgenduse ja teleoloogilise tõlgenduse põhjal.

kaubalaevaga Kaug-Itta ja tagasi, vaid hoopis selleks, et ta saaks – vaatleja ja turistina – kogeda elu kaubalaeva pardal (igapäevaelu, kauba peale- ja mahalaadimine) ning näha linnu, kus kaubalaev randub. Niisuguse reisi korraldaja vastutab mitte üksnes veo kvaliteedi, vaid lisaks ka majutuse kvaliteedi eest.

42. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 grammatiline tõlgendus viib juba järeldusele, et niisugune kaubalaevaga toimuva reisi korraldamist käsitlev leping nagu kõnesolevas kohtuasjas käsitletu on pakettreisileping määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses. Eelotsusetaotlusest ilmneb nimelt, et hageja oli broneerinud laevareisi Triestest Kaug-Itta, mis ei hõlmanud mitte ainult vedu, vaid ka majutust, ning tasunud selle eest summaarhinna.

44. Ma arvan seega, et esimesele küsimusele kohtuasjas Pammer tuleb vastata, et niisugune kaubalaevaga toimuva reisi korraldamist käsitlev leping nagu kõnesolevas kohtuasjas käsitletu on pakettreisileping määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses.

43. Minu meelest võimaldab selle artikli teleoloogiline tõlgendus teha sama järelduse. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 eesmärk on välistada kohtualluvuse kindlaksmääramine tarbijalepinguid käsitlevate õigusnormide alusel lepingute puhul, mille põhieesmärk on vedu. Käesolevas kohtuasjas ei sõlminud tarbija lepingut (ainult) selleks, et ta veetaks

45. Kuigi ma vastasin sellele küsimusele juba grammatilise ja teleoloogilise tõlgenduse põhjal, leian, et käsitleda tuleb veel osade kohtuasja poolte esitatud argumenti, et mõistet „pakettreisileping” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses tuleb tõlgendada samamoodi nagu mõistet „pakettreis”

direktiivi 90/314 artikli 2 lõike 1 tähenduses.¹⁶ Direktiivi 90/314 artikli 2 lõike 1 kohaselt on „pakettreis” vähemalt kahe järgmise teenuse valmiskombinatsioon, mida müüakse või pakutakse müügiks summaarhinnaga, kui teenus hõlmab pikemat ajavahemikku kui 24 tundi või sisaldab öist majutust: a) vedu; b) majutus; c) muud turismiteenused, mis pole seotud veo ega majutusega ja mis moodustavad pakettreise olulise osa. Hinnates

seda, kas mainitud sätteid võib tõlgendada ühtemoodi, tuleb lähtuda määruse nr 44/2001 ettevalmistavatest dokumentidest ja nende liidu õigusnormide laiemast kontekstist, milles seda mõistet on kasutatud.

16 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 21. Lisan, et nende kahe mõiste ühtemoodi tõlgendamise küsimus oleks asjakohane eelkõige siis, kui leping hõlmaks ainult vedu ja muid teenuseid, kuid mitte majutust. Direktiivi 90/314 artikli 2 lõike 1 kohaselt on „pakettreisiga” tegemist siis, kui leping hõlmab vähemalt kahte kolmest järgmisest elemendist: vedu, majutus, muud mitteseotud teenused. See tähendab, et pakettreisiga on tegemist, kui need elemendid on olemas järgmistes kombinatsioonides: vedu ja majutus; vedu ja muud teenused; majutus ja muud teenused; kõik need elemendid koos. Kui mõistet „pakettreisileping” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses tõlgendada samamoodi nagu mõistet „pakettreis” direktiivi 90/314 artikli 2 lõike 1 tähenduses, on sellel järgmised tagajärjed: esimene olukord (vedu ja majutus) on juba hõlmatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 sõnastusega, nii et selle kombinatsiooni puhul ei kerki tegelikult direktiivi 90/314 artikli 2 lõikega 1 ühtemoodi tõlgendamise küsimust; teise olukorra puhul (majutus ja muud teenused) ei kerki üldse küsimust, kas see tuleks klassifitseerida määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 raamesse kuuluvaks, sest veo elementi – mis on määruse artikli 15 lõikes 3 sätestatud erandi kohaldamiseks vajalik – ei esine; kolmanda olukorra osas (vedu ja muud teenused) puudub üks määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3 nimetatud kahest elemendist, nimelt majutus. Järelikult on küsimus, kas neid kahte mõistet, mida on mainitud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3 ja direktiivi 90/314 artikli 2 lõikes 1, tuleb tõlgendada ühtemoodi, asjakohane eelkõige kolmandal juhul, sest see puudutab tegelikult erinevust võrreldes määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 sõnastusega.

46. Tõlgendades mõistet „pakettreisileping”, tuleb kõigepealt võtta arvesse määruse nr 44/2001 ettepaneku seletuskirja, milles komisjon iseloomustab spetsiaalselt lepinguid, mis näevad paketi hinna eest ette kombineeritud veo- ja majutusteenuseid ehk pakettreisilepinguid, ning on viidanud selles osas direktiivile 90/314.¹⁷ Määruse nr 44/2001 ettepaneku seletuskiri näitab seega, et mõistet „pakettreisileping” tuleb tõlgendada samamoodi nagu mõistet „pakettreis” direktiivi 90/314 tähenduses.

47. Liidu õigusnormide laiemas kontekstis tuleb võtta arvesse analoogiat lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse Rooma konventsiooniga (edaspidi „Rooma konventsioon”)¹⁸ ja määrusega Rooma I, millega see konventsioon asendati. Rooma

17 – Vt seletuskiri, mis on lisatud 9. joonealuses märkuses viidatud ettepanekule võtta vastu nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, lk 18.

18 – Lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon, mis avati allkirjastamiseks Roomas 19. juunil 1980 (ELT C 169, 8.7.2005, lk 10).

konventsiooni artikli 5 lõikes 5 nähti nimelt ette sama erand nagu määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3. Rooma konventsiooni artikli 5 (mis reguleeris tarbijalepingute suhtes kohaldatavat õigust) lõige 5 nägi ette, et neid erinorme kohaldatakse pakettreisilepingute suhtes, kuid transpordilepingud olid selle artikli lõike 4 punkti a järgi nende erinormide kohaldamisalast välja jäetud. Asjaolu, et Rooma konventsioonis kasutatakse sama-sugust terminoloogiat, mis võeti hiljem üle määrusesse nr 44/2001, näitab vaieldamatult seadusandja kavatsust tõlgendada mõistet „pakettreisileping” nendes kahes sättes ühtemoodi.¹⁹

konventsiooni ja määruse Rooma I vahel. Kuigi määruks Rooma I on sõnaselgelt viidatud direktiivile 90/314, tuleb kõnesolevat kahte sätet tõlgendada ühtemoodi, sest Rooma konventsiooni vastuvõtmise ajal ei olnud direktiivi 90/314 veel vastu võetud. Teiseks tuleb arvestada nõuet tõlgendada määrust nr 44/2001 samamoodi nagu määrust Rooma I. Mõistet „veolepingud, mida tarbijalepingud sisaldavad”, tuleb mõlema õigusakti puhul tõlgendada ühtemoodi. Määruse Rooma I põhjenduses 7 on nimelt märgitud, et selle määruse sisuline reguleerimisala ja sätted peaksid olema kooskõlas määrusega nr 44/2001.

48. Nõue tõlgendada kõnesolevaid sätteid ühtemoodi kehtib siiski ka pärast määruse Rooma I vastuvõtmist. Määruse Rooma I artikli 6 lõike 4 punktis b on sätestatud, et tarbijalepingute suhtes kohaldatavaid erinorme ei kohaldata veolepingute suhtes, välja arvatud pakettreisilepingud direktiivi 90/314 tähenduses. Seega on määrus Rooma I samm edasi võrreldes varasema määrusega nr 44/2001, milles direktiivi 90/314 mainitud ei ole. Selles osas tuleb siiski võtta arvesse kahte tõlgendamispõhimõtet. Esiteks järjepidevust tõlgendamisel, mis peab valitsema Rooma

49. Olen niisiis arvamusel, et mõistet „pakettreisilepingud” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõikes 3 tuleb tõlgendada samamoodi nagu mõistet „pakettreis” direktiivi 90/314 artikli 2 lõikes 1.²⁰

19 – Määrus nr 44/2001 võeti vastu kümme aastat pärast direktiivi 90/314 vastuvõtmist ja selle artikli 15 lõikes 3 oleks võinud viidata direktiivile 90/314, kuid eelistati hoopis võtta üle Rooma konventsioonis kasutatud terminoloogia ning luua nii nende vahel otsene seos ja nõuda nende ühtemoodi tõlgendamist.

20 – Selle lahenduse kohta vt õigusteoorias nt Nielsen, P. A., teoses Magnus, U., Mankowski, P. (toim), *Brussels I Regulation*, München, Sellier, 2007, lk 318, punkt 39; Rauscher, T. (toim), *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar*, 2. tr, München, Sellier. European Law Publishers, 2006, lk 291, punkt 20; Kropholler, J., *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar zu EuGVO und Lugano-Übereinkommen*, 8. tr, Verlag Recht und Wirtschaft, Heidelberg, 2005, lk 233, punkt 30.

50. Sõltumata küsimusest, kas neid kahete mõistet tuleb tõlgendada ühtemoodi – ja nagu juba märgitud käesoleva ettepaneku punktis 44 –, tuleb esimesele eelotsuse küsimusele kohtuasjas Pammer vastata nii, et niisugune kaubalaevaga toimuva reisi korraldamist käsitlev leping nagu kõnesolevas kohtuasjas käsitletu on pakettreisileping määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 3 tähenduses.

liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, tõlgendada laialt. Elektroonilises kaubanduses on väga oluline teha kindlaks, missuguste kriteeriumite põhjal tuleb eristada veebisaiti, mille abil ettevõtja „suunab” oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki, ning veebisaiti, mis sellist otstarvet ei täida.

52. Enne eelotsuse küsimuste analüüsimist vaatlen tingimusi, mis peavad olema täidetud, et määrata kohtualluvus kindlaks määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel.

C. Tegevuse suunatus tarbija alalise elukoha liikmesriiki (teine eelotsuse küsimus kohtuasjas Pammer, ainus eelotsuse küsimus kohtuasjas Hotel Alpenhof)

1. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamise tingimused

51. Oma teise eelotsuse küsimusega kohtuasjas Pammer ja ainsa eelotsuse küsimusega kohtuasjas Hotel Alpenhof soovib eelotsuse taotluse esitanud kohus teada, kas selleks, et tegevus oleks „suunatud” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, piisab sellest, kui selle kutse- või äritegevusega tegeleva isiku veebisait, kellega tarbija lepingu sõlmib, on Internetis ligipääsetav tarbija alalise elukoha liikmesriigis. Sellega seoses kerkib küsimus, millisel määral tuleb määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punktist c tulenevat mõistet, mille kohaselt on ettevõtja tegevus suunatud tarbija alalise elukoha

53. Selleks et kohaldada määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c, peab olema täidetud neli tingimust.

a) Lepingu sõlmimine

54. Esimene tingimus on see, et tarbija ja ettevõtja peavad olema sõlminud lepingu. See

ilmneb esiteks juba määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 sõnastusest, sest selle kohaselt kohaldatakse määrust „lepingu[...] suhtes], mille [...] tarbija on sõlminud”.²¹ See tuleneb ka kohtuotsusest *Ilsinger*²², milles Euroopa Kohus rõhutas, et määruse nr 44/2001 artiklit 15 kohaldatakse ainult siis, kui hagi puudutab tarbija ja ettevõtja vahel sõlmitud lepingut.²³ Tingimus, mis peab olema täidetud, et lepingut võiks lugeda sõlmituks selle artikli raames, on see, et pooled jõuavad pakumise ja sellega nõustumise läbi kokkuleppele sõlmida leping.²⁴ Nagu Euroopa Kohus juba kohtuasjas *Ilsinger* rõhutas, ei ole lisaks vajalik, et tegemist oleks siduvaid kohustusi sisaldava lepinguga.²⁵

sõlmimist sidevahendi abil on mainitud seoses selle artikli kohaldamisega nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonis²⁶ ning samuti määruse Rooma I põhjenduses 24, milles korraldatakse seda sisuliselt,²⁷ ei nähtu see tingimus määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c sõnastusest. Olen arvamusel, et niisugune tingimus võib eeskätt sellistes kohtuasjades nagu antud juhul käsitletavad probleeme põhjustada.²⁸ Tarbija võib näiteks sidevahendi abil teha ainult majutus- või turismiteenuste broneerigu, samal ajal kui leping sõlmitakse hiljem kohapeal, seal, kus teenuseid osutatakse. Ka sel juhul tuleb kohtualluvus minu arvates kindlaks määrata määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel.

55. Seoses tingimusega, mis peab olema täidetud, et lepingut võiks lugeda sõlmituks, tuleb veel käsitleda küsimust, kas kohtualluvuse kindlaksmääramiseks määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel peab leping olema sõlmitud sidevahendi abil. Kuigi lepingu

21 – Kohtujuristi kursiiv.

22 – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus *Ilsinger*.

23 – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus *Ilsinger*, punktid 52 ja 53.

24 – Tingimuste kohta, mis peavad olema täidetud, et tarbijalepingut määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses võiks lugeda sõlmituks, vt minu ettepanek, mille ma esitasin 11. septembril 2008 kohtuasjas C-180/06: *Ilsinger* (EKL 2009, lk I-3961, punktid 46 jj).

25 – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus *Ilsinger*, punkt 51. Vt ka minu ettepanek, millele on viidatud 24. joonealuses märkuses, punkt 40.

26 – 10. joonealuses märkuses viidatud nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonis määruse nr 44/2001 artiklite 15 ja 73 kohta on sõnaselgelt märgitud, et leping peab olema sõlmitud sidevahendi abil.

27 – Seda seisukohta pooldab ka komisjon tema poolt kohtuasjas *Hotel Alpenhof* esitatud kirjalike märkuste punktis 31.

28 – Probleemaatilise juhtumi näitena võib tuua kliiniku, kus osutatakse raviteenuseid ja mille puhul pole kahtlust, et ta kutsub teiste liikmesriikide tarbijaid veebisaidi kaudu otsustama selle kliiniku teenuste kasuks, kuid kohustab tarbijaid läbima arstliku läbivaatuse enne, kui mainitud teenuseid osutama hakkab. Tarbijad saavad seega sidevahendite (nt telefoni) abil leppida ainult kokku aja läbivaatuseks, samal ajal kui teenuste osutamise (raviteenuste) leping sõlmitakse teenuste osutaja asukohas. Võib ka ette kujutada tarbijat, kes ei soovi teha ostu Interneti teel, sest ta kardab oma krediitkaardi kuritarvitamist, kuid ettevõtja ei aktsepteeri tasumist kättesaamisel või pangalaekannet. Sel juhul võib tarbija saada kogu teabe Interneti teel ning ainult lepingu sõlmimine toimub teises liikmesriigis, kus ettevõtja tegutseb.

56. Mõlemas antud juhul käsitletavas kohtuasjas peab eelotsusetaotluse esitanud kohus seega jõudma selgusele, kas tingimusest on täidetud lepingu sõlmimine määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses.²⁹

määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c materiaalsed tingimused on täidetud.³¹

b) Tarbijalepingu sõlmimine, mis jääb ettevõtja kutse- või äritegevuse raamesse

58. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamise kolmas tingimus on see, et leping peab kuuluma ettevõtja äri- ja kutsetegevuse raamesse. Ka selle tingimuse osas peab siseriiklik kohus andma hinnangu.³²

c) Tegutsemine tarbija liikmesriigis või tegevuse suunatus sellesse riiki

57. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamise teine tingimus on see, et leping peab olema sõlmitud tarbija ja kutse- või äritegevusega tegeleva isiku (ettevõtja)³⁰ vahel. Ka selle tingimuse osas peab eelotsusetaotluse esitanud kohus jõudma selgusele, kas

59. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldamise neljas tingimus on see,

29 – Eelotsusetaotlusest kohtuasjas Hotel Alpenhof ilmneb, et pakkumine broneeringu osas tehti ja võeti vastu e-posti teel ning kostja kasutas töesti majutusteenuseid (vt käesoleva ettepaneku punkt 16). Kohtuasjas Pammer ei ole eelotsusetaotluses aga spetsiaalselt märgitud, kuidas leping sõlmiti, on täpsustatud ainult seda, et P. Pammer broneeris reisi kaubalaeval kahele inimesele Triestest Kaug-Itta äriühingus GmbH & Co KG ning seda vahendajafirma Internationale Frachtschiffreisen Pfeiffer GmbH kaudu (vt käesoleva ettepaneku punkt 10). P. Pammeri esindaja märkis siiski kohtuistungil, et tema klient sai alguses vahendajalt teavet e-posti teel, kuid allkirjastatud lepingu saatis ta vahendajale tavalise postiga.

30 – Määruse nr 44/2001 artiklis 15 ei kasutata mõistet „ettevõtja”, vaid kõneldakse „isikust, kes tegeleb kutse- või äritegevusega”. Käesolevas ettepanekus kasutan ma lihtsuse mõttes terminit „ettevõtja”.

31 – On tõendatud, et see tingimus on käesolevas kohtuasjas täidetud. Kohtuasjas Pammer sõlmis tarbija vahendaja kaudu lepingu äriühinguga, kes vedu kaubalaevaga läbi viib ning keda võib seega vaadelda kui isikut, kes tegeleb äritegevusega. Mainitud äriühing võimaldab tarbijal vahendaja kaudu kogeda reisijana vedu kaubalaeva pardal – ta tegeleb seega sekundaarse tegevusena turismiga. Asjaolu, et leping sõlmiti vahendaja kaudu, ei oma seejuures tähtsust. Kohtuasjas Hotel Alpenhof sõlmiti leping hotelliga, kes osutab majutusteenuseid ja keda võib seega pidada isikuks, kes tegeleb äritegevusega.

32 – Eelotsusetaotlusest esitatud teabest võib järeldada, et ka see tingimus on täidetud. Kohtuasjas Pammer ei kuulu see, kui tarbijatel võimaldatakse kogeda reisi kaubalaeva pardal, mõistagi äriühingu Reederei Karl Schlüter GmbH & Co K põhitegevusala hulka, vaid tegemist on – vastupidi – sekundaarse tegevusega, hoolimata sellest, et üks selle ettevõtja tegevusaladest on äritegevus. Kohtuasjas Hotel Alpenhof võib asuda seisukohale, et majutusteenused kuuluvad selle hotelli äritegevuse alla.

et ettevõtja peab kas kutse- või äritegevusega tegelema tarbija alalise elukoha liikmesriigis või peab selline tegevus olema mis tahes vahenditega suunatud nimetatud liikmesriiki või mitmesse liikmesriiki, sh tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Selle tingimuse täidevõetamine on antud juhul käsitletavate kohtuasjade eelotsuse küsimuste jaoks keskse tähtsusega ning nõuab põhjalikku analüüsi, mille järgnevalt esitan.

2. Mõiste „tegevuse suunatus” tõlgendamine määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses

60. Antud juhul käsitletavates kohtuasjades on kesksel kohal küsimus sellest, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki. Tõlgendades mõistet „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, tuleb arvesse võtta mitut asjaolu. Kõigepealt tuleb erinevate tõlgendamismeetodite abil kindlaks teha, kui lai peab selle mõiste tõlgendus olema; seejärel on vaja välja selgitada, missugused kriteeriumid on olulised, kui hinnatakse küsimust, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki ja seda veebisaidi kaudu.

61. Analüüsides, kui laialt tuleks tõlgendada mõistet „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, tuleb eelkõige võtta seisukoht kahes küsimuses. Esiteks tuleb otsustada, kas selleks, et tegevus oleks suunatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, piisab ainult veebisaidi ligipääsetavusest. Teiseks tuleb analüüsida, kas selle mõiste tõlgendamisel tuleb teha vahet nn interaktiivsete ja passiivsete veebisaitide vahel. Interaktiivsed veebisaidid võimaldavad sõlmida lepingu otse, Interneti teel, samal ajal kui passiivsed veebisaidid seda ei võimalda.³³

a) Mõiste „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses grammatiline, teleoloogiline, ajalooline ja süstemaatiline tõlgendus

62. Määruses nr 44/2001 ei ole mõiste „tegevuse suunatus” määratlust. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb ühenduse õiguses määratlemata terminite

³³ – Mõistete „interaktiivne” ja „passiivne” määratluse kohta vt nt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Øren, lk 684. Vt ka eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Kropholler, lk 230, punkt 23; eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Gillies, lk 397; Gaudemet-Tallon, H., „Le juge compétent”, teoses Fasquelle, D. ja Meunier, P., *Le droit communautaire de la consommation: Bilan et perspectives, La documentation française*, Paris, 2002, lk 228.

tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel lähtuda nende tavakeele tähendusest, võttes arvesse terminite kasutamise konteksti ja nende sätete eesmäärke, mille osad nad on.³⁴ Selle kohtupraktika põhjal ja antud juhul käsitletavate kohtuasjade poolte esitatud juhistest lähtudes tuleb minu arvates tõlgendamisel toimida neljal viisil: esiteks tõlgendada seda mõistet grammatiliselt ja lähtuda mõiste „tegevuse suunatus” tavatähendusest, teiseks tõlgendada seda teleoloogiliselt, kolmandaks ajalooliselt ja neljandaks süstemaatiliselt.

liikmesriikidest pärit klientide saamine.³⁶ Tõlgendus, mille kohaselt piisab selleks, et tegevus oleks suunatud sellesse liikmesriiki, ligipääsust veebisaidile tarbija alalise elukoha liikmesriigis, võtaks tegelikult mõistelt „suunatus” igasuguse sisu. Mõiste „tegevuse suunatus” tavatähenduse põhjal võib seega tõdeda, et selleks, et ettevõtja tegevus oleks suunatud sellesse liikmesriiki, ei piisa ainuüksi veebisaidi ligipääsetavusest. Samal ajal ei paljasta terminoloogiline tõlgendus midagi, mis toetaks seisukohta, et selle mõiste tõlgendamisel tuleks teha vahet interaktiivsete ja passiivsete veebisaitide vahel, sest selle artikli sõnastuses ei ole mainitud erinevat tüüpi veebisaite.

63. Grammatilise tõlgenduse põhjal võib tõdeda, et mõiste „tegevuse suunatus ühte või mitmesse liikmesriiki” tavatähendus on see, et ettevõtja tegutseb aktiivselt selleks, et tarbijad, kelle alaline elukoht on selles liikmesriigis või nendes liikmesriikides, sõlmiksid temaga lepinguid.³⁵ Seega peab tegemist olema aktiivse käitumisega ettevõtja poolt, kelle eesmärk – ja tegevuse tulemus – on teistest

64. Mõiste „tegevuse suunatus” teleoloogilisel tõlgendamisel tuleb – nagu Madalmaade valitsus õigesti rõhutab – leida tasakaal nii, et ühelt poolt arvestataks tarbija huvi selles suhtes, et juhtum alluks tema elukoha kohtule, ning teiselt poolt ettevõtja huvi selles suhtes, et mainitud kohus oleks pädev üksnes juhtudel, kui ettevõtja on teadlikult otsustanud, et

34 – Vt selle kohta 19. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-128/94: Hönig (EKL 1995, lk I-3389, punkt 9); 27. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-164/98 P: DIR International Film jt vs. komisjon (EKL 2000, lk I-447, punkt 26) ja 10. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-336/03: easyCar (EKL 2005, lk I-1947, punkt 21).

35 – Vt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Øren, lk 686, kes kinnitab, et tegevuse suunatus määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses eeldab, et müüja korraldab oma äritegevust teadlikult nii, et jõuda kindlate liikmesriikide klientideni. Sama autor (lk 687) kinnitab ka, et see mõiste tähendab, et müüja tegutseb selleks, et ajada äri kindlatest liikmesriikidest pärit klientidega.

36 – Ma tahan lisada, et selles osas on oluline anda hinnang ettevõtja tegevusele objektiivsest seisukohast ja mitte lähtudes tema subjektiivsetest eesmärkidest, mida ta ei ole konkreetsete faktiliste asjaoludega tõendanud. Vt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Øren, lk 687.

tema tegevus on suunatud sellesse liikmesriiki või et ta tegutseb seal. Selle artikli eesmärk on seega tagada tarbijale kohtualluvuse erinormide kohaldamise võimalus juhtudel, kui tarbijaleping on piisavalt seotud tarbija alalise elukoha liikmesriigiga. Samal ajal tuleb selle artikli tõlgendamisel pidada silmas, et ettevõtjal peab olema võimalik vältida olukorda, kus ta peab kas ise hagi esitama või kus tema peale võidakse esitada hagi tarbija alalise elukoha liikmesriigis, kui tema tegevus ei ole suunatud tarbija liikmesriiki ega ole tekitanud vajalikku sidet selle riigiga. Kui seadusandja oleks soovinud näha ette, et kohtualluvus määratakse kindlaks tarbijalepingute suhtes kohaldatavate erinormide alusel ainuüksi siis, kui veebisait on Internetis ligipääsetav, ei oleks ta kehtestanud nende sätete kohaldamise tingimuseks tegevuse suunamist, vaid – vastupidi – ainult selle veebisaidi olemasolu.³⁷ Teleoloogilise tõlgenduse põhjal

võib seega teha järelduse, et pelgalt veebisaidi ligipääsetavus ei ole piisav selleks, et tegevus oleks „suunatud” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses.

65. Ma leian lisaks, et teleoloogiline tõlgendus räägib vastu sellele, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tõlgendamisel tuleks eristada interaktiivseid ja passiivseid veebisaitte; esiteks seepärast, et tegevuse suunatus ei saa sõltuda tehnilisest vahendist, mille abil leping sõlmiti,³⁸ ja teiseks seetõttu, et praktikas

37 – Lisan, et määruse nr 44/2001 esimese ettepaneku (millele on viidatud 5. joonealuses märkuses) põhjenduses 13 oli märgitud, et kaupade ja teenuste elektrooniline kaubandus vahenditega, mis on teises liikmesriigis kättesaadavad, kujutab endast sellesse liikmesriiki suunatud tegevust. Kui tarbija alaline elukoht on selles liikmesriigis, peab tal olema määruse alusel kaitse, kui tarbijaleping sõlmitakse elektrooniliste vahendite abil. Seda põhjendust võib mõista nii, et selleks, et määrata kohtualluvus kindlaks tarbijalepinguid käsitlevate erinormide alusel, piisab ainuüksi veebisaidi ligipääsetavusest tarbija alalise elukoha liikmesriigis. See põhjendus kõrvaldab siiski seadusandliku menetluse käigus, mis toetab veelgi enam argumenti, et selleks, et tegevus oleks suunatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, ei piisa ainult veebisaidi ligipääsetavusest.

38 – Õigusteooria osas vt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Montero, lk 335, kes rõhutab, et see, kui lepingut ei sõlmitud sama vahendi abil, mida tarbija kasutas pakkumise kohta teabe saamiseks, ei välista kaitset, mis tarbijal on määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel. Ka eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Mankowski, „Neues zum „Ausrichten“...”, lk 242, ja eespool 33. joonealuses märkuses viidatud Gaudemet-Tallon, H., „Le juge compétent”, lk 228. Lisan, et kui leping sõlmiti sidevahendi abil, võib see olla sõlmitud ükskoik missuguse tehnilise vahendi abil, mis võimaldab lepingut sõlmida. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral (EÜT L 144, 4.6.1997, lk 19; ELT eriväljaanne 15/03, lk 319) artikli 2 lõike 4 kohaselt on sidevahendid „vahendid, mida võib kasutada sidevahendi abil lepingu sõlmimiseks tarnija ja tarbija vahel, ilma et nad peaksid üheaegselt füüsiliselt kohal viibima”. Selle direktiivi I lisa järgi kuuluvad sidevahendite hulka telefon, e-post ja faksid.

on interaktiivsete ja passiivsete veebisaitide vahel raske vahet teha.³⁹

lepingute puhul. Lepingu ja tarbija liikmesriigi vahel valitseva seose kindlakstegemisel on seega määrava tähtsusega see, et ettevõtja peab kas tegutsema tarbija alalise elukoha riigis või peab tema tegevus olema suunatud sellesse riiki. Mõiste „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses hõlmab peale reklaami klassikaliste vormide seega ka äritegevust tarbija alalise elukoha liikmesriigis, mis oli juba kaetud Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punktiga 3,⁴¹ ja ka tegevuse suunamist tarbija liikmesriiki veebisaidi abil.⁴²

66. Ajaloolisest tõlgendusest tuleneb, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punktiga c asendati Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punkt 3, mida kohaldati lepingute suhtes, mille ese oli teenuste osutamine või kauba tarnimine, kui enne lepingu sõlmimist oli tarbija alalise elukoha liikmesriigis tehtud pakkumine või erireklaami ning kui tarbija tegi lepingu sõlmimiseks vajalikud toimingud selles liikmesriigis. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c muudeti võrreldes Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punktiga 3, et tagada tarbijatele suurem kaitse seoses uute sidevahendite ja elektroonilise kaubanduse arenguga.⁴⁰ Määruse see artikkel on välja töötatud laiemana kui konventsiooni nimetatud artikkel selles mõttes, et see ei puuduta enam ainult teenuste osutamise või kauba tarnimise lepinguid, vaid vastupidi kõiki lepinguid ning sellega kõrvaldatakse samal ajal tingimus, et tarbija peab tegema lepingu sõlmimiseks vajalikud toimingud oma alalise elukoha liikmesriigis. Mõnikord võib olla raske kindlaks teha kohta, kus need toimingud tehti, eriti Internetis sõlmitud

67. Kuigi määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c muudeti nii, et kaasati elektroonilise kaubanduse raames sõlmitud lepingud, ei saa ajaloolisest tõlgendusest järeldada mõiste „tegevuse suunatus veebisaidi kaudu” tähendust ja ulatust nii, et selles osas ei jääks

39 – Õigusteoorias nt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Mankowski, „Neues zum „Ausrichten“...”, lk 239. Vt eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Rauscher, lk 288, punkt 15.

40 – Vt eespool 9. joonealuses märkuses viidatud ettepanek võtta vastu nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades. Vt ka eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Ilsinger, punkt 50.

41 – Seoses tingimusega, et tegevus peab olema suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, tuleb rõhutada, et määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkt c hõlmab ikka – võrreldes Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punktiga 3 – tarbija alalise elukoha liikmesriigis äritegevusele tehtava reklaami klassikalisi vorme, nagu reklaam kirjutavas pressis, raadios või televisioonis selles liikmesriigis. Reklaami erinevate vormide kohta vt Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punkti 3 tõlgendus 11. juuli 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-96/00: Gabriel (EKL 2002, lk I-6367, punkt 44). Õigusteooria osas vt ka eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Nielsen, lk 316, punkt 33.

42 – Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punktis c on sõnaselgelt kõneldud tegevuse suunamisest „mis tahes vahenditega”. Õigusteoorias eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Mankowski, „Neues zum „Ausrichten“...”, lk 239.

vähimatki kahtlust. Määruse nr 44/2001 vastuvõtmise hetkel vaieldi juba artikli 15 lõike 1 punkti c sõnastuse üle ning institutsioonid ei suutnud kokku leppida, kui laialt tuleb mõistet „tegevuse suunatus” käsitada. Lisaks reageeris selle määruse vastuvõtmisele negatiivselt eelkõige majandussektor ning seda hirmust, et mõiste „tegevuse suunatus” liiga lai tõlgendus võib heidutada väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid kasutamast Internetti oma tegevuse reklaamimiseks või edendamiseks.⁴³

68. Määruse esimeses ettepanekus⁴⁴ oli artikli 15 lõike 1 punkti c sõnastus samasugune nagu praegu kehtivas määruses. Selle ettepaneku seletuskirjas kinnitab komisjon, et mõistet „tegevuse suunatus sinna” kasutatakse selleks, et seda artiklit kohaldataks tarbijalepingute suhtes, mis on sõlmitud interaktiivse

veebisaidi kaudu tarbija alalise elukoha liikmesriigis.⁴⁵ Selles seletuskirjas oli ka märgitud, et kohtualluvuse kindlaksmääramiseks selle artikli alusel ei piisa ainult sellest, et tarbija sai teenuste kasutamise või kauba ostmise võimalusest teada passiivse veebisaidi kaudu.⁴⁶ Määruse seletuskirjast võib seega järeldada, et mõiste „tegevuse suunatus” kohaldamisalasse kuuluvate ja selle mõiste kohaldamisalasse mittekuuluvate veebisaitide vahel tehakse vahet veebisaidi *interaktiivsuse* ja seega selle põhjal, kas veebisait võimaldab otse lepingut sõlmida.

69. Majandus- ja sotsiaalkomitee oli seadusandliku menetluse käigus Brüsseli konventsiooni artikli 13 lõike 1 punkti 3 sõnastuse säilitamise poolt, kuid Euroopa Parlament pakkus välja mõiste „tegevuse suunatus” määratluse, mille kohaselt tähendaks see mõiste, et ettevõtja peab *tahtlikult* suunama oma tegevust märkimisväärsel määral teise liikmesriiki;⁴⁷ hinnates, kas ettevõtja suunas nii oma tegevust, peab siseriiklik kohus arvesse võtma kohtuasja kõiki asjaolusid ja eelkõige ettevõtja mis tahes katseid takistada

43 – Vt majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus „Ettepanek võtta vastu nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades” (KOM(1999) 348 (lõplik) – 99/0154(CNS)), punktid 4.2.1 ja 2.2.2. Majandus- ja sotsiaalkomitee rõhutas selles dokumendis ka, et määruse ettepaneku sõnastus („on mis tahes vahenditega suunatud nimetatud liikmesriiki”) ei ole piisavalt selge, et äratada pooltes usaldust, ning otsustas säilitada Brüsseli konventsiooni artikli 13 sõnastuse.

44 – Viidatud eespool 9. joonealuses märkuses.

45 – Vt eespool 9. joonealuses märkuses viidatud ettepanek võtta vastu nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, lk 17.

46 – Vt eespool 9. joonealuses märkuses viidatud ettepanek võtta vastu nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, lk 17 ja 18.

47 – Märkimisväärsel määral tahtliku suunamise kriteeriumi kohta vt õigusteoorias nt kriitilisest vaatevinklist Farah, Y., „Allocation of jurisdiction and the internet in EU law”, *European Law Review*, nr 2/2008, lk 267.

lepingute sõlmimist tarbijatega, kelle alaline elukoht on teatavates liikmesriikides.⁴⁸ Komisjon muudetud ettepanekus seda määratlust ei toetanud.⁴⁹

kaudu; selles osas ei ole veebisaidil kasutatud keel või vääring oluline.⁵⁰

70. Teatavate erimeelsuste ja ebatäpsuste tõttu määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tõlgendamise küsimuses võtsid nõukogu ja komisjon pärast määruse nr 44/2001 vastuvõtmist vastu ühisdeklaratsiooni, milles on märgitud, et määruse nr 44/2001 artikli 15 kohaldamiseks ei piisa ainult veebisaidi ligipääsetavusest, vaid see veebisait peab lisaks ka ohutama sõlmima lepinguid sidevahendi

71. Niisiis võib ka määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c ajaloolise tõlgenduse põhjal tõdeda, et selleks, et tegevus oleks suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, ei piisa ainult veebisaidi ligipääsetavusest selles liikmesriigis. Ajalooline tõlgendus on ebaselgem selles osas, mis puudutab vahetegemist interaktiivsete ja passiivsete veebisaitide vahel.

72. Süstemaatilise tõlgenduse raames võib väita, et määrust nr 44/2001 tuleb tõlgendada samamoodi nagu määrust Rooma I.⁵¹ Määruse Rooma I põhjenduses 7 on nimelt

48 – Ettepanek võtta vastu nõukogu määrus kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (KOM(1999) 348 – C5-0169/1999 – 1999/0154(CNS)) (EÜT C 146, 17.5.2001, lk 94), muudatusettepanek 37, millega sooviti muuta artiklit 15. Kõigepealt pakuti välja palju laiem sõnastus, mille kohaselt asendati tegevuse suunatuse kriteerium kriteeriumiga, et sidevahendi abil sõlmitud leping peab olema sõlmitud tarbijaga, kelle alaline elukoht on teises liikmesriigis; vt aruanne, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu määrus kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (KOM(1999) 348 – C5-0169/1999 – 1999/0154(CNS)), muudatusettepanek 23, millega sooviti muuta artiklit 15. Parlament ei võtnud seda muudatusettepanekut vastu; vt muudatusettepaneku 23 hääletamise tulemus (EÜT C 146, 17.5.2001, lk 41).

49 – Komisjon märkis seletuskirjas, et ainult tarbijalepingu olemasolu on selge märk, et ettevõtja tegevus oli suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki (muudetud ettepanek võtta vastu nõukogu määrus kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (KOM(2000) 689 (lõplik), lk 6). See komisjoni seletuskiri näitab, et kohtualluvuse kindlaksmääramiseks tarbijalepingute suhtes kohaldatavate erinormide alusel piisab isegi (passiivse) veebisaidi olemasolust. Kriitika kohta õigus-teoorias vt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Øren, lk 682 ja 683.

50 – Vt eespool 10. joonealuses märkuses viidatud nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioon määruse nr 44/2001 artiklite 15 ja 73 kohta.

51 – Süstemaatilise tõlgendamise raames soovin veel lisada – nagu rõhutab õigesti komisjon –, et mõiste „tegevuse suunatus“ määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses tõlgendamisel ei ole asjakohased suunised vertikaalsete piirangute kohta (EÜT C 291, 13.10.2000, lk 1, vertikaalseid piiranguid käsitlevate suuniste muutmissettepanek (SEK(2009) 946)), mille raames peetakse reklaami ja müüki Internetis „passiivseks“ müügiks (vt praegu kehtivate suuniste punktid 50 ja 51 ning suuniste muutmissettepaneku punktid 51 ja 52 koostöös komisjoni 22. detsembri 1999. aasta määruse (EÜ) nr 2790/1999 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes; EÜT L 336, 29.12.1999, lk 21; ELT eriväljaanne 08/01, lk 364) artikli 4 punktiga b ja määruse muutmissettepaneku (K(2009) 5365/2) artikli 4 punktiga b. Teatava müügi „passiivseks“ kvalifitseerimise eesmärk on nimelt takistada tarnijal piirata seda tüüpi müüki mõne territooriumi või ostjaterühmaga ning rikkuda nii EÜ artiklit 81. Määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c eesmärk on siiski täiesti teistsugune: kehtestada tarbija kui nõrgema lepingupoole jaoks soodsamad õigusnormid kohtualluvuse kindlaksmääramise küsimuses.

märgitud, et „määruse sisuline reguleerimisala ja sätted” peaksid olema kooskõlas määrusega (EÜ) nr 44/2001. Tõlgendades mõistet „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, peab Euroopa Kohus seega hoolitsema selle eest, et seda mõistet ei tõlgendataks viisil, mis on vastuolus määruse Rooma I mõtte ja eesmärgiga.

peab sisaldama ka teavet, milles kutsutakse üles sõlmima sidevahendi abil lepingut”; „veebilehel kasutatud keel või vääring ei ole olulised”. Sellest põhjendusest ilmneb niisiis selgelt, et selleks, et määrus nr 44/2001 oleks kohaldatav, ei piisa ainuüksi veebisaidi ligipääsetavusest. Selles põhjenduses ei ole lisaks tehtud vahet interaktiivsete ja passiivsete veebisaitide vahel ning võib järeldada, et ettevõtja tegevus võib olla suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki mõlemat tüüpi veebisaidi abil.⁵²

73. Määruse Rooma I põhjenduses 24 on märgitud, et ühtsuse tagamiseks määrusega nr 44/2001 on vaja, et tarbijakaitse eeskirja kohaldamise eeltingimuseks osutataks mõistele „suunatud tegevus” ning et seda mõistet tõlgendataks määruses (EÜ) nr 44/2001 ja määruses Rooma I ühtemoodi. Selles osas on nimetatud põhjenduses viidatud otseselt nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonile määruse nr 44/2001 artikli 15 kohta, milles on kinnitatud, et „artikli 15 lõike 1 punkt c kohaldamiseks ei piisa sellest, et ettevõtte suunab oma tegevuse ühte liikmesriiki [...], kus on tarbija elukoht, vaid leping peab olema sõlmitud selle tegevuse raames” ning „veebilehest ei piisa artikli 15 kohaldamiseks. See

74. Mõiste „tegevuse suunatus” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses terminoloogilisest, teleoloogilisest, ajaloolisest ja süstemaatilisest tõlgendusest võib minu arvates teha kaks järeldust. Esiteks võib vaieldamatult tõdeda, et selleks, et tegevus oleks suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, ei piisa ainuüksi veebisaidi

52 – Lisan, et määruse Rooma I ettepaneku seletuskirjas on kinnitatud, et veebisaidid, mille kaudu suunab ettevõtja tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki, „ei ole tingimata interaktiivsed veebisaidid” ning niisuguse veebisaidi eesmärk, millel õhutatakse ostjaid saatma oma tellimused faksi teel, on just lepingute sõlmimine sidevahendi kaudu. See argument räägibki väite kasuks, et tegevus ei saa olla suunatud ainult interaktiivsete veebisaitide puhul, vaid see mõiste peab olema laiem.

ligipääsetavusest selles liikmesriigis.⁵³ Teiseks võib asuda seisukohale – välja arvatud ajaloolise tõlgenduse põhjal –, et hinnates, kas tegemist on tegevuse suunatusega nimetatud artikli tähenduses, ei ole tähtsust sellel, kas veebisait on interaktiivne või passiivne.⁵⁴

b) Kriteeriumid, mis võimaldavad teha kindlaks, kas ettevõtja tegevus on suunatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses

75. Nüüd määratlen hindamiskriteeriumid, mis võimaldavad tuvastada, millal on ettevõtja tegevus suunatud veebisaidi kaudu tarbija alalise elukoha liikmesriiki.

76. Mõiste „tegevuse suunatus“ ei ole seega nii lai, et ainuüksi veebisaidi ligipääsetavus tähendabki juba sellist suunatust; tegevust võib ühtaegu suunata nii interaktiivse kui ka passiivse veebisaidi abil. Seda, kust jookseb piir niisuguse veebisaidi vahel, mille abil ettevõtja suunab oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki, ja veebisaidi vahel, mille abil ta oma tegevust ei suuna, peab igal konkreetsel juhul otsustama siseriiklik kohus⁵⁵, kuid Euroopa Kohus peab andma tema käsutusse selged kriteeriumid, mille põhjal otsustada, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki.

53 – Õigusteoorias nt samuti eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Gaudemet-Tallon, „Compétence et exécution“, lk 230, punkt 286; Geimer, R., Schütze, R. A., *Europäisches Zivilverfahrensrecht: Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, EuInsVO, EuVTVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrrecht*, 3. tr. München, Beck, 2010, lk 335, punkt 38; Droz, G. ja Gaudemet-Tallon, H., „La transformation de la Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968 en Règlement du Conseil concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale“, *Revue critique de droit international privé*, nr 4/2001, lk 638, punkt 45; Sinay-Cytermann, A., „La protection de la partie faible en droit international privé“, teoses *Mélanges en l'honneur de Paul Lagarde - Le droit international privé : esprit et méthodes*, Paris, Dalloz, 2005, lk 743.

54 – Õigusteoorias nt samuti eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Kropholler, lk 231, punkt 24, kes rõhutab, et passiivset veebisaiti, mis ei sisalda ainult reklaami, vaid lisaks ka ettepanekut sõlmida leping posti, e-posti või faksi teel, tuleb õiguslikult käsitleda samamoodi nagu interaktiivset veebisaiti. Vt ka eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Mankowski, „Neues zum „Ausrichten“...“, lk 239 jj; eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Montero, lk 334; eespool 53. joonealuses märkuses viidatud Geimer/Schütze, lk 335, punkt 38; eespool 33. joonealuses märkuses viidatud Gaudemet-Tallon, H., „Le juge compétent“, lk 228.

55 – Eelotsusemenetluses, milles siseriikliku kohtu ja Euroopa Kohtu ülesanded on selgelt piiritletud, peab kõiki faktilisi asjaolusid hindama siseriiklik kohus. Vt selle kohta nt 18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-341/05: Laval un Parteneri (EKL 2007, lk I-11767, lk 45); 22. oktoobri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-261/08 ja C-348/08: Zurita García jt (EKL 2009, lk I-10143, punkt 34) ja 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-537/07: Gómez-Limón Sánchez-Camacho (EKL 2009, lk I-6525, punkt 24).

77. Minu meelest on hinnangu andmisel sellele, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, asjakohased terve rida kriteeriume.

tellida uudiseid ettevõtja pakutavate teenuste või kaupade kohta. Interaktiivsete veebisaitide puhul on oluline tarbija võimalus teha lepingu sõlmimisel oma aadressi äranäitamise teel valik mitme liikmesriigi vahel, mille hulgas on näiteks ka tema alalise elukoha liikmesriik.

78. Kõigepealt tuleb võtta arvesse veebisaidi sisu niisugusena, nagu see on lepingu sõlmimise hetkel. Tuleb hinnata, kas veebisaidilt nähtub, et ettevõtja püüdis tahtlikult sõlmida sidevahendi abil lepinguid tarbijatega, kelle alaline elukoht on teistes liikmesriikides: kas ta kutsub neid üles ja õhutab sõlmima lepingut sidevahendi abil. Selles osas on oluline järgmine veebisaidil avaldatud teave: rahvusvahelise suunakoodi äratoomine telefoni- või faksinumbri ees või spetsiaalse telefoni äranäitamine, millel välismaa tarbijad võivad saada abi ja teavet;⁵⁶ see, kui näidatakse ära teekond teistest liikmesriikidest kohta, kus ettevõtja tegutseb (näiteks maad mööda reisimisel rahvusvahelised rongiühendused, lähimad lennujaamad); võimalus kontrollida, kas teatavat kaupa on või teatavat teenust saab osutada;⁵⁷ teise liikmesriigi tarbija võimalus

79. Seevastu ainult e-posti aadressi äratoomisest ei piisa selleks, et tegevus oleks suunatud määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, nagu ka komisjon õigesti kinnitab. E-posti aadress tuleb vastavalt direktiivi elektroonilise kaubanduse kohta artikli 5 lõike 1 punktile c niikuinii ära tuua. Samuti ei tähenda see, kui on ära toodud muud andmed, mis võimaldavad kiiresti ühendust võtta ning kiiresti ja tõhusalt suhelda, veel iseenesest seda, et tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, sest tegemist on tegelikult kohustuslike andmetega.⁵⁸ Kui nendest andmetest piisaks juba selleks, et tegevus oleks suunatud, kuuluksid kõik veebisaidid sellesse kategooriasse, mis oleks

56 – Nt kui ettevõtja annab kohalikele tarbijatele tasuta telefoninumbri, välismaa tarbijatele üldreeglina telefoninumbri koos rahvusvahelise suunakoodiga.

57 – Majutusteenuste puhul on tegemist nt valikuga „otsi/brooneeri“, mis võimaldab kontrollida, kas teataval ajavahemikul on vabu tube.

58 – 16. oktoobri 2008. aasta otsuse kohaselt kohtuasjas C-298/07: Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände (EKL 2008, lk I-7841, punkt 40 ja resolutsioon) tuleb direktiivi elektroonilise kaubanduse kohta artikli 5 lõike 1 punkti c tõlgendada nii, et teenuseosutaja on kohustatud näitama enne lepingu sõlmimist lisaks elektronposti aadressile ära muud andmed, mis võimaldavad võtta kiiresti ühendust ning kiiresti ja tõhusalt suhelda.

vastuolus määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c eesmärgiga.

juba, et tegevus on suunatud,⁶¹ võtaks see sisu mõistelt „tegevuse suunatus”, mis eeldab ettevõtja aktiivset pingutamist lepingute sõlmimiseks teiste liikmesriikide tarbijatega. Kui aga muud kriteeriumid kinnitavad, et tegevus on suunatud teatavasse liikmesriiki, võib väita, et kuna ettevõtja teadis, et sõlmib lepingu teise liikmesriigi tarbijaga, siis on ta sellega tõendanud, et soovib suunata oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki.

80. Lisaks tuleb võtta arvesse minevikus teiste liikmesriikide tarbijatega tehtud äritehinguid. Tuleb vaadata, kas ettevõtja on minevikus juba sõlminud lepinguid teistest liikmesriikidest pärit tarbijatega.⁵⁹ Selle kriteeriumi raames kerkib muidugi küsimus, missugune peab olema ettevõtja teisest liikmesriigist pärit klientide suhtarv, et võiks asuda seisukohale, et tema tegevus on suunatud sellesse riiki. Ma arvan, et see sõltub juhtumi asjaoludest. Kui ettevõtja sõlmib tavaliselt sagedahendi abil lepinguid teatava liikmesriigi tarbijatega, ei ole kahtlust, et tema tegevus on suunatud sellesse liikmesriiki. Sellele küsimusele on raskem vastata siis, kui ettevõtja on sõlminud lepingu ainult ühe teatava teise liikmesriigi tarbijaga. Üldiselt ei piisa sellest, kui leping on sõlmitud ainult ühe teatava liikmesriigi tarbijaga, iseenesest ja sõltumata muudest kriteeriumitest selleks, et tegevus oleks suunatud sellesse liikmesriiki.⁶⁰ Kui tõlgendada määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c nii, et lepingu sõlmimine tähendabki

81. Keele osas, milles veebisait on koostatud, on nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioonis määruse nr 44/2001 artikli 15 kohta⁶², mis on võetud üle määruse Rooma I põhjendusse 24, märgitud, et veebilehel kasutatud keel ei ole oluline. Sellegipoolest võib väita, et kasutatud keel võib mõningatel üksikudel juhtudel olla märk, mis näitab, et tegevus on suunatud teatavasse liikmesriiki või mitmesse liikmesriiki. Minu meelest võib keel olla asjakohane kriteerium kahest seisukohast.

82. Esiteks kui veebisait on koostatud ainult ühes keeles, mis ei ole väga levinud ja on

59 – Nt on võimalik, et ettevõtja märgib oma veebisaidil, et tal on juba olnud kliente paljudest liikmesriikidest, või avaldab veebisaidil mitmesugustest teistest liikmesriikidest pärit klientide tunnistusi.

60 – Vt ka õigusteoorias eespool 53. joonealuses märkuses viidatud Geimer/Schütze, lk 335, punkt 38.

61 – Eespool 47. joonealuses märkuses viidatud Farah, lk 267, nt pooldab õigusteoorias sellist tõlgendust.

62 – Vt eespool 10. joonealuses märkuses viidatud nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioon määruse nr 44/2001 artiklite 15 ja 73 kohta.

riigikeel ainult ühes teatavas liikmesriigis, võib see näidata, et ettevõtja tegevus on suunatud ainult sellesse liikmesriiki.⁶³ See kriteerium võib mõistagi põhjustada probleeme, sest tõstatab küsimuse, kas niisugune veebisait on suunatud ainult tarbijatele liikmesriigis, kus see keel on riigikeel, või ka isikutele, kes elavad teistes liikmesriikides ja kõnelevad järelikult seda keelt.⁶⁴ Sellele argumendile võib siiski vastata määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c terminoloogilise tõlgendusega: selle artikli kohaselt peab ettevõtja tegevus olema suunatud teatavasse *liikmesriiki*, aga mitte teatavale tarbijate rühmale, kes kõneleb teatavat keelt. Seevastu veebisaitide puhul, mis on koostatud laialdaselt kasutatavas keeles⁶⁵ või mitme liikmesriigi riigikeeles⁶⁶, ei saa automaatselt järeldada, et ettevõtja tegevus on suunatud teistesse liikmesriikidesse peale tema asukohariigi. Ka sel juhul tuleb hinnata kõiki asjaolusid.

on teguriga, mis näitab, et ettevõtja tegevus on suunatud ka teistesse liikmesriikidesse. Keele muutmise võimalusega näitab ettevõtja teadlikult, et ta soovib, et teistest liikmesriikidest pärit tarbijad sõlmiksid samuti temaga lepinguid.⁶⁷

83. Teiseks on minu arvates vaja teada, kas veebisaidil, mis on koostatud teatavas keeles, saab keelt muuta. See on oluline, sest tegemist

84. Veel tuleb analüüsida, kas teatava riigi üladomeeni (*top-level domain*)⁶⁸ kasutamine võib olla asjakohane kriteerium. Vastupidi sellele, mida arvab Madalmaade valitsus, leian mina, et see kriteerium võib olla asjakohane, kui hinnatakse, kas ettevõtja tegevus on suunatud teatavasse liikmesriiki, kuid sealjuures tuleb arvesse võtta kahte asjaolu. Esiteks on liikmesriigi Interneti-domeeni kasutamine selge märk sellest, et ettevõtja tegevus on suunatud selle domeeni liikmesriiki. Kui ettevõtja – näiteks äriühing Internationale Frachthiffreisen Pfeiffer kohtuasjas Pammer – loob

63 – Nii ka eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Nielsen, lk 317, punkt 35, kes väidab, et rootsi keeles koostatud veebisait on suunatud Rootsi ja mitte Hispaaniasse. Vt ka Vasiljeva, K., „1968 Brussels Convention and EU Council Regulation no 44/2001: jurisdiction in consumer contracts concluded online”, *European Law Journal*, nr 1/2004, lk 133.

64 – Õigusteoorias eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Øren, lk 690, rõhutab seda samuti.

65 – Nt inglise keeles.

66 – Nt saksa keeles, mida kõneldakse Saksamaal ja Austrias.

67 – Kui nt Eesti ettevõtja, kelle veebisait on eesti keeles, võimaldab muuta keele soome keeleks, on see märk, et tema tegevus on suunatud ka Soome. Seoses keele kriteeriumiga kerkib mõistagi ka küsimus, kas ettevõtja, kelle veebisaidil saab keele muuta inglise keeleks, suunab oma tegevust kõikidesse liikmesriikidesse, kuna inglise keel on vöörkeelena väga levinud. Minu meelest on võimalus muuta veebisaidi keel inglise keeleks küll selge märk, et ettevõtja tegevus on suunatud ka kõikidesse teistesse liikmesriikidesse, kuid sellest asjaolust üksi ei piisa. Igal juhul tuleb hinnangu andmisel sellele, kas ettevõtja tegevus on suunatud teistesse liikmesriikidesse, arvesse võtta ka muid kriteeriumeid.

68 – Tegemist on domeenidega, mida nimetatakse *country-code top-level domain*, nt „at”, „fr”, „de” või „co.uk”.

veebisaidi domeeni „de” all, tähendab see tingimata, et tema tegevus on suunatud Saksa turule. Teisalt ei välista liikmesriigi Interneti-domeeni kasutamine seda, et tegevus on suunatud mõnda teise liikmesriiki. Kui ettevõtja loob näiteks veebisaidi domeeni „de” all ja muud tegurid näitavad selgelt, et ettevõtja tegevus on suunatud ka teistesse liikmesriikidesse, tuleb asuda seisukohale, et tema tegevus ei ole piiratud ainult Saksamaaga.

suunatud teistessegi liikmesriikidesse, on vaja siiski otsustada igal üksikul juhul eraldi.

85. Liikmesriigi Interneti-domeeni kriteeriumina on praktikas otstarbekas eelkõige juhtudel, mil ettevõtja, kelle asukoht on teatavas liikmesriigis, kasutab teise liikmesriigi domeeni, kus tal asukohta ei ole.⁶⁹ Kui näiteks ettevõtja, kelle asukoht on Ühendkuningriigis, loob veebisaidi domeeni „es” all, on ilmne, et tema tegevus on suunatud (ka) Hispaania turule. Selles osas tuleb võtta arvesse asjaolu, et mõned ettevõtjad loovad oma tegevuse edendamiseks mitu siseriiklikku veebisaiti; tarbija suunatakse sageli portaali kaudu tema alalise elukoha riigi domeeni veebisaidile. Sel juhul on ettevõtja tegevus tavaliselt suunatud teatava liikmesriigi domeeni veebisaidi kaudu ainult kõnesoleva domeeni liikmesriigi turule. Seda, kas tema tegevus on

86. Ka riikmondsuse seisukohast neutraalse domeeninime⁷⁰ kasutamine võib olla märk, et ettevõtja tegevus ei ole suunatud mitte ainult oma asukoha liikmesriiki, vaid ka teistesse liikmesriikidesse, kuid sellest ei piisa, et järeldada, et ettevõtja tegevus on suunatud kõikidesse teistesse liikmesriikidesse. Ka sel juhul tuleb võtta arvesse veebisaidi sisu ning otsustada kõikide kriteeriumite põhjal, misugustesse liikmesriikidesse on ettevõtja tegevus suunatud.

87. Tuleb veel kontrollida, kas hinnangu andmisel sellele, kas tegevus on tõesti „suunatud”, on vaja – nagu väidab komisjon – võtta arvesse ettevõtja tegevusala laadi. Komisjon kinnitab näiteks, et niisuguse ettevõtluse puhul, millega tegeldakse tüüpiliselt kohalikul tasandil, ei ole tegevus suunatud teistesse liikmesriikidesse. Ma ei saa selle argumendiga nõustuda. Sõltumata tegevuse laadist, võib ettevõtja otsustada näiteks müüa kaupa⁷¹ või

69 – Seda arvab ka õigusteoorias eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Ören, lk 690, märkus 105.

70 – Nt „com”, „net”, „org” või „eu”.

71 – Nt isegi kondiiter, kes osutab tavaliselt oma teenuseid teataval geograafiliselt piiratud maa-alal, võib müüa mõningaid tooteid Interneti teel ja saata neid välismaale.

osutada teenuseid⁷² ka teistest liikmesriikidest pärit tarbijatele. Järelikult ei saa tegevuse laad olla minu meelest määrav.

88. Lisaks tuleb tähele panna, kas ettevõtja on püüdnud mitmesuguste tehniliste võimalustega, mida pakub Internet, saavutada seda, et teatavate liikmesriikide tarbijad saaksid tema pakkumisest teada ja sõlmiks id seejärel temaga lepingud. Sellest annavad näiteks tunnistust äri lingid veebisaitidele, mis kuvatakse otsingumootoriga tehtud otsingu tulemusena teatavas liikmesriigis, või aknad, mis avanevad, kui minna teatavas liikmesriigis mõnele veebisaidile (*pop-up*-aken). Tuleb ka vaadata, kas ettevõtja on saatnud teatavate liikmesriikide tarbijatele e-postiga lingi oma veebisaidile või on teinud neile ettepaneku sõlmida leping sidevahendi kaudu, ilma et tarbija oleks avaldanud selleks soovi.⁷³ Niisuguste e-kirjade saatmise korral ei ole minu arvates oluline, kas ettevõtja teadis, millises liikmesriigis on tarbija alaline elukoht; kui ettevõtja saadab omal algatusel e-kirja, peab ta minu arvates olema valmis, et tema peale esitatakse hagi või et ta peab esitama hagi ükskõik mis-suguses liikmesriigis.

72 – Juuksuriteenused nt on peamiselt kohaliku laadi, kuid püüdnud valdkondades on igal juhul võimalik, et teenuste osutajal on regulaarselt kliente ka välisriikidest.

73 – Ka eespool 4. joonealuses märkuses viidatud Øren, lk 687.

89. Samuti on tarvis teada, kas ettevõtja, kellel on veebisait, suunab oma tegevust tarbija alalise elukoha liikmesriiki muude reklaamimisvahendite abil: on näiteks registreerinud oma veebisaidi saidiregistris või reklaamib oma tegevust kirjutavas pressis, raadios, televisioonis või muude vahendite kaudu. Sel juhul ei ole mõistagi tegemist tegevuse suunamisega veebisaidi kaudu, vaid hoopis tegevuse suunamisega muude vahendite abil, kuid – nagu juba märgitud⁷⁴ – määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c kohaldatakse ka sel juhul.

90. Lõpuks tahan veel rõhutada, et nimetatud kriteeriumid ei ole ammendavad ning et hinnates, kas ettevõtja tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki, tuleb alati arvesse võtta kõiki kriteeriume id ja mitte ainult mõnda nendest.

c) Võimalus välistada sõnaselgelt tegevuse suunatus teatavatesse liikmesriikidesse

91. Lõpuks tuleb lühidalt analüüsida ka küsimust, kas ettevõtja võib sõnaselgelt märkida

74 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 66 ja 41. joonealune märkus.

oma veebisaidil, et tema tegevus ei ole suunatud teatavatesse liikmesriikidesse või et see on suunatud ainult teatavatesse liikmesriikidesse (*disclaimer*).⁷⁵ See küsimus ei kerki antud juhul käsitletavates kohtuasjades sõnaselgelt, kuna ettevõtjate veebisaitidel ei olnud niisuguseid märkeid. Seega püüan üksnes osutada võimalikele lähtepunktidele selle üsna keeruka küsimuse käsitlemisel.

92. Kui nõustuda, et sellega, kui ettevõtja kujundab oma veebisaidi sisu teataval viisil, võib varjatult välistada (või kinnitada), et tegevus on suunatud teatavatesse liikmesriikidesse, ei näe ma esiteks põhjust mitte lubada ettevõtjal välistada (või kinnitada) ka sõnaselgelt, et tegevus on suunatud teatavatesse liikmesriikidesse. Selles osas on oluline, et ettevõtja käitaks tõesti vastavalt oma veebisaidil väidetule. Kui ettevõtja märgib oma veebisaidil, et tema tegevus ei ole suunatud teatavatesse liikmesriikidesse, kuid sõlmib seejärel sellest hoolimata lepinguid tarbijatega, kelle alaline elukoht on nendes liikmesriikides, ei saa ta tugineda sellele, et märkis sõnaselgelt, et tema tegevus ei ole suunatud nendesse liikmesriikidesse.

75 – Peale võimaluse välistada spetsiaalselt, et tegevus on suunatud teatavatesse liikmesriikidesse, on veel võimalus, et ettevõtja takistab teistest liikmesriikidest tarbijaid tehniliselt oma veebisaidile ligi pääsemast. Vt õigusteoorias eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Nielsen, lk 317, punkt 35; eespool 33. joonealuses märkuses viidatud Gaudemet-Tallon, H., „Le juge compétent”, lk 227.

93. Teiseks näib seisukoht, et ettevõtjad peavad saama sõnaselgelt välistada selle, et nende tegevus on suunatud teatavatesse liikmesriikidesse – eelkõige selleks, et pääseda hagide esitamisest selles liikmesriigis, sest võimalus, et selles liikmesriigis esitatakse hagisid, vee-nab neid mitte tegelema elektroonilise kaubandusega –, mulle liiga piiratud.

94. Esiteks tuleb võtta arvesse, et praegu-seks on Euroopa Liidu õiguses juba vastu võetud suur hulk õigusakte, mis hõlbus-tavad piiriüleste vaidluste lahendamist ja piiriüleseid sundtäitmisi, näiteks määrus (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus⁷⁶, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsmenetlus⁷⁷, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega

76 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (ELT L 199, 31.7.2007, lk 1). Selle määruse kohaldamisala on artikli 2 lõike 1 kohaselt piiratud nii, et seda kohaldatakse nõuete suhtes, mille väärtus ilma intressideta ei ületa 2000 eurot, ning seda määrust ei oleks seega saanud kohaldada antud juhul käsitletavates kohtuasjades; minu meelest on seda siiski võimalik kohaldada enamiku ülejäänud vaidluste suhtes, mis puudutavad tarbija-lepinguid. Vaidlustes, milles nõude väärtus ilma intressideta ei ületa 2000 eurot, on menetlus põhjalikult lihtsustatud, sest see on tavaliselt kirjalik (kohus, mille poole määruse artikli 5 lõike 1 alusel pöördutakse, peab põhikohtuasjas istungi üksnes siis, kui ta leiab, et see on vajalik, või kui üks pooltest seda nõuab), esindamine advokaadi või mõne muu õigusala esindaja poolt ei ole kohustuslik (artikkel 10).

77 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsmenetlus (ELT L 399, 30.12.2006, lk 1).

luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta⁷⁸; ka määrus nr 44/2001 sisaldab sätteid, mis käsitlevad kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist.⁷⁹ Nende määruste eesmärk on lihtsustada ja kiirendada piiriüleste vaidluste lahendamist ning vähendada nende kulusid⁸⁰ või võimaldada maksekäskudel, kohtuotsustel, ametlikel dokumentidel ja notariaalaktidel vabalt liikuda.⁸¹ Olen seega arvamusel, et hirm, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad otsustavad *ainuüksi seepärast*, et on olemas *võimalus*, et nende peale esitatakse hagisid teistes liikmesriikides, mitte tegelda elektroonilise kaubandusega ning seepärast peab neil lubama tegevuse suunatuse sõnaselgelt välistada, on liialdatud.⁸²

õigustada võimalust välistada tegevuse suunatus teistesse liikmesriikidesse. Võib-olla ei soovi ettevõtja, et tema tegevus oleks suunatud teistesse liikmesriikidesse, seepärast, et tal on oma asukohaliikmesriigis regulaarsed püsikliendid ning ta ei soovi oma tegevust laiendada. Ta tahab võib-olla piirata teenuste osutamist ainult oma liikmesriigiga, sest teistesse liikmesriikidesse transportimise kuld on liiga kõrged ja see oleks talle lihtsalt majanduslikult ebarentaabel. Ettevõtjal võib olla näiteks selge äristrateegia, mis näeb ette konkurentsivõime tugevdamise kindlas piirkonnas – näiteks Beneluxi riikides – ning ta soovib seega äri ajada ainult nende maade klientidega. Kas otsus piirata tegevuse suunatust pole mitte ettevõtja enda otsus, mis puudutab tema kutsetegevust ja mille ta peab saama teha, muidugi mõista tingimuse, et see on kooskõlas konkurentsi kaitset käsitlevate õigusnormidega? Kas ettevõtjalt saab tõesti nõuda, et ta oleks valmis ajama äri ka teiste liikmesriikide tarbijatega, võttes talt võimaluse näidata oma veebisaidil sõnaselgelt ära, millistesse liikmesriikidesse tema tegevus on suunatud?

95. Teisalt tuleb võtta arvesse, et põhjused, miks ettevõtja soovib välistada oma tegevuse suunatuse teistesse liikmesriikidesse, võivad olla väga erinevad ning need põhjused võivad

78 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 38).

79 – Määruse nr 44/2001 artiklid 32–56.

80 – Vt selle kohta määruse nr 861/2007 artikkel 1 ja määruse nr 1896/2006 artikli 1 lõike 1 punkt a.

81 – Maksekäskude vaba liikumise kohta vt määruse nr 1896/2006 artikli 1 lõike 1 punkt b. Kohtuotsuste, ametlike dokumentide ja notariaalaktide vaba liikumise osas vt määruse nr 805/2004 artikkel 1. Määruse nr 44/2001 eesmärkide kohta vt määruse põhjendus 2, milles on märgitud, et „erinevused kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitlevates siseriiklikes eeskirjades takistavad siseturu häireteta toimimist” ning on vaja „sätte[i]ld, millega ühtlustatakse eeskirjad kohtualluvuse konflikti kohta tsiviil- ja kaubandusajades ning lihtsustatakse vorminõudeid, et käesoleva määrusega seotud liikmesriikide kohtuotsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine oleks kiire ja lihtne”.

82 – Ka eespool 20. joonealuses märkuses viidatud Nielsen, lk 316, punkt 30, rõhutab peamiselt, et tarbijad ostavad meelsamini Internetist, kui nende käsutuses on mõistetav kaitsemenetlus: kui nad teavad nt, et nad saavad esitada hagi oma alalise elukoha liikmesriigis.

96. Kolmandaks tuleb teatava ettevaatusega suhtuda Luksemburgi valitsuse argumenti, et see, kui veebisaidil välistatakse spetsiaalselt tegevuse suunatus teatavatesse liikmesriikidesse, võib olla vastuolus teenuste direktiivi artikliga 20, mille kohaselt on

diskrimineerimine teenuste kasutajate kodakondsuse või elukoha alusel keelatud.

või elukoha alusel erinevaid tingimusi juurdepääsuks teenustele, kui need erinevused on õigustatud objektiivsete kriteeriumidega. Teenuste direktiivi artikkel 20 lubab seega objektiivselt põhjendatud erinevat kohtlemist teenuste kasutaja kodakondsuse või elukoha alusel, mille üle tuleb igal üksikul juhul eraldi otsustada.⁸⁴

97. Esiteks on tarvis – jättes kõrvale küsimuse, mil määral võib olla asjakohane teenuste direktiiv⁸³ – võtta arvesse, et see direktiiv ja ka selle artikkel 20 on mõeldud liikmesriikidele. Seega saab kontrollida vaid seda, kas nimetatud artikkel on vastuolus siseriiklike õigusnormidega, millega lubatakse veebisaidil spetsiaalselt välistada tegevuse suunatus teatavatesse liikmesriikidesse.

98. Teiseks tuleb võtta arvesse, et teenuste direktiivi artikli 20 lõikega 2 on jäetud võimalus kehtestada teenuste kasutaja kodakondsuse

99. Leian niisiis, et ettevõtjatel peab olema põhimõtteliselt võimalus märkida veebilehel sõnaselgelt, missugustesse liikmesriikidesse on tema tegevus suunatud ja missugustesse mitte,⁸⁵ ning sellise välistamise võimalikku kooskõla või vastuolu liidu õigusnormidega

83 – Teenuste direktiivi artikli 3 lõike 2 kohaselt „ei puuduta [see direktiiv] rahvusvahelise eraõiguse norme, eelkõige lepinguliste ja lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust reguleerivaid eeskirju, sealhulgas eeskirju, millega tagatakse tarbijate kaitse nende liikmesriigis kehtivates tarbijakaitsealastes õigusaktides sätestatud eeskirjadega”. Muidugi võib selle artikli sõnastusest järeldada, et see puudutab ainult õigusnorme, millega reguleeritakse lepinguliste ja süütegudest tulenevate kohustuste suhtes kohaldatavat õigust, kuid komisjon kinnitab dokumendis „Teenuste direktiivi rakendamise käsiraamat” (http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/proposal_en.htm#handbook, lk 16) seoses selle artikliga, et direktiiv ei käsitle kohtute pädevust, sest neid küsimusi reguleerib määrus nr 44/2001.

84 – Lisan, et teenuste direktiivi põhjenduses 95 on selliste objektiivsete põhjuste näidetena nimetatud mh pikast vahemaast või teenuse osutamise tehnilistest iseärasustest tingitud lisakulusid, erinevaid turutingimusi, nagu hooajalisusest, liikmesriikide erinevatest puhkuseperioodidest ja eri konkurentide hinnakujundusest mõjutatud suurem või väiksem nõudlus, või asutamiskoha liikmesriigi reeglitest erinevate reeglitega seotud lisariske.

85 – Õigusteoorias on seda teemat käsitlenud nt eespool 53. joonealuses märkuses viidatud Gelmer/Schütze, lk 335, punkt 38; Micklitz, H.-W. ja Rott, P., „Vergemeinschaftung des EuGVÜ in der Verordnung (EG) Nr. 44/2001”, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, nr 11/2001, lk 331; Beraudo, J.-P., *Actualité: le règlement (CE) du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile ou commerciale*, *JurisClasser procédure civile*, 2002, vihik 52, punkt 32; Fawcett, J. J., Harris, J. M. ja Bridge, M., *International Sale of Goods in the Conflict of Laws*, Oxford, Oxford University Press, 2005, lk 501, punkt 10.16.

tuleb analüüsida igal üksikul juhul eraldi, võttes arvesse konkreetseid asjaolusid.

3. Järeldus

100. Lähtudes käesoleva ettepaneku punktides 51–99 esitatud põhjendustest, arvan, et teisele eelotsuse küsimusele kohtuasjas Pammer ja ainsale eelotsuse küsimusele

kohtuasjas Hotel Alpenhof tuleb vastata nii, et selleks, et tegevus oleks „suunatud” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, ei piisa sellest, kui kutse- või äritegevusega tegeleva isiku veebisait on ligipääsetav tarbija alalise elukoha liikmesriigis. Siseriiklik kohus peab kohtuasja kõikide asjaolude põhjal otsustama, kas kutse- või äritegevusega tegeleva isiku tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Selle hinnangu andmisel on olulised tegurid eelkõige veebisaidi sisu, kutse- või äritegevusega tegeleva isiku tegevus minevikus, veebisaidi puhul kasutatav domeenitüüp ning Internetis ja muudes massiteabevahendites reklaamimise võimaluste kasutamine.

VII. Ettepanek

101. Köikidest esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Oberster Gerichtshofi esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

- „1. Niisugune kaubalaevaga toimuva reisi korraldamist käsitlev leping nagu kõnesolevas kohtuasjas käsitletu on pakettreisileping 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 15 lõike 3 tähenduses.

2. Selleks et tegevus oleks „suunatud” määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c tähenduses, ei piisa sellest, kui kutse- või äritegevusega tegeleva isiku veebisait on ligipääsetav tarbija alalise elukoha liikmesriigis. Siseriiklik kohus peab kohtuasja kõikide asjaolude põhjal otsustama, kas kutse- või äritegevusega tegeleva isiku tegevus on suunatud tarbija alalise elukoha liikmesriiki. Hindamisel olulised tegurid on eelkõige veebisaidi sisu, kutse- või äritegevusega tegeleva isiku tegevus minevikus, veebisaidi puhul kasutatav domeenitüüp ning Internetis ja muudes massiteabevahendites reklaamimise võimaluste kasutamine.”